

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Udział bibliotekarzy Uniwersytetu Śląskiego w działalności stowarzyszeń oraz organizacji zawodowych i naukowych

Author: Maria Kycler, Bogumiła Warząchowska, Marta Kunicka

Citation style: Kycler Maria, Warząchowska Bogumiła, Kunicka Marta. (2018). Udział bibliotekarzy Uniwersytetu Śląskiego w działalności stowarzyszeń oraz organizacji zawodowych i naukowych. W: M. Kycler, D. Pawelec, B. Warząchowska (red.), „Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w pięćdziesięciolecie istnienia” (S. 288-322). Katowice : Oficyna Wydawnicza Wacław Walasek

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Maria Kycler

Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Bogumiła Warząchowska

Biblioteka Teologiczna

Marta Kunicka

Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji

Udział bibliotekarzy Uniwersytetu Śląskiego w działalności stowarzyszeń oraz organizacji zawodowych i naukowych

Jednym z wyznaczników istnienia środowiska bibliotekarzy jest działalność stowarzyszeń oraz różnego typu organizacji zawodowych¹. Na zasadzie dobrowolności zrzeszają one zarówno indywidualnych pracowników, jak i biblioteki jako instytucje.

Stowarzyszenia bibliotekarskie najczęściej są powoływane w celu wieloaspektowej współpracy w zakresie kształtowania, wspomagania oraz promocji bibliotek i ich usług. Ze względu na obszar działania mogą mieć charakter lokalny/regionalny, ogólnokrajowy lub międzynarodowy².

Założenia programowe – szczegółowo precyzowane w statutach i regulaminach – odpowiadają potrzebom środowisk, które reprezentują i na rzecz których działają. W zależności od przyjętych programów, stowarzyszenia i organizacje bibliotekarskie zrzeszają osoby związane zawodowo lub naukowo ze sprawami bibliotekarstwa i informacji naukowej. Tak szeroko rozumiane środowisko ludzi książki tworzą głównie pracownicy bibliotek i informacji naukowej ze wszystkich rodzajów księżnic, niezależnie od specjalizacji czy usytuowania biblioteki w strukturze resortowej³,

¹ S. KUBÓW: *Stowarzyszenia bibliotekarskie. Wykład*. <http://www.slideshare.net/mallin/stowarzyszenia-bibliotekarskie-presentation> [dostęp: 30.05.2016].

² J. GWIOŹDZIK: *O stowarzyszeniach bibliotekarzy...* „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 2, s. 9.

³ Członkowie stowarzyszenia pracują wówczas w ramach fachowych zespołów odpowiadających specjalności lub rodzajowi biblioteki, np. sekcje SBP.

bądź gromadzą przedstawicieli określonego typu placówek, np. bibliotek akademickich, szkolnych, teologicznych.

Rozwijanie działalności organizacji zawodowych i naukowych sprzyja podnoszeniu poziomu świadomości profesjonalnej bibliotekarzy oraz budowaniu sieci fachowych kontaktów osób i instytucji. Ich efektem jest m.in. upowszechnianie rozumienia wartości dobrej biblioteki, podnoszenie standardu usług bibliotecznych i informacyjnych oraz działań edukacyjnych i szkoleniowych, a także prowadzonych prac badawczych i wydawniczych. Istotną rolą stowarzyszeń jest reprezentowanie interesów swoich członków na zewnątrz, m.in. poprzez współpracę z organami administracji państwowej i samorządowej, udział w tworzeniu polityki bibliotecznej państwa czy opiniowaniu rozwiązań prawno-organizacyjnych dotyczących bibliotek.

Stowarzyszenia przyczyniają się również do popularyzacji usług i działalności bibliotek na rzecz społeczeństwa. Podejmują liczne inicjatywy z zakresu marketingu bibliotecznego, wydają publikacje, organizują konferencje, szkolenia i warsztaty, a także nagradzają w uznaniu za najlepsze praktyki⁴.

Stowarzyszeniowy ruch bibliotekarzy w Polsce ma już ponad stuletnią tradycję. Początek działalności polskich organizacji bibliotekarskich wyznacza utworzenie w 1915 roku w Warszawie Komisji Historii Książnic i Wiedzy Bibliotecznej Towarzystwa Miłośników Historii. W 1917 roku członkowie Komisji powołali Związek Bibliotekarzy Polskich, który działał do roku 1945. Po II wojnie światowej, w 1946 roku, ZBP odrodził się i kontynuował działalność pod nazwą Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich, by w roku 1953 przekształcić się w Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (SBP)⁵. W okresie PRL Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich nie było jedyną organizacją skupiającą pracowników książki polskiej. Rozwinęły wówczas aktywność towarzystwa bibliofilów, najczęściej przyjmujące nazwę Towarzystw Przyjaciół Książki, natomiast interesy ekonomiczne pracowników bibliotek chroniły związki zawodowe⁶.

⁴ B. ŻOŁĘDOWSKA-KRÓL: *Marketing biblioteczny*. W: *Bibliotekarstwo*. Red. A. TOKARSKA. Warszawa 2013, s. 650.

⁵ E. STEFAŃCZYK: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. 85 lat działalności – spojrzenie w przyszłość*. „Biuletyn EBIB” 2003, nr 4. <http://www.ebib.pl/2003/44/sbp.php> [dostęp: 30.05.2016]. Wyczerpujące informacje nt. stu-letnich dziejów organizacji zawiera: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Przeszłość i teraźniejszość 1917–2017*. Pod red. J. KONIECZNEJ. Warszawa 2017.

⁶ Były to: Federacja Związków Zawodowych Pracowników Kultury i Sztuki, wchodząca w skład Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, Związek Nauczycielstwa Polskiego oraz Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”.

Po roku 1989 powołano do życia nowe ogólnopolskie organizacje o profilu zawodowym lub naukowym⁷. Działalność rozpoczęły m.in. Polskie Towarzystwo Bibliologiczne (1989), Polskie Towarzystwo Czytelnicze (1992), Polskie Towarzystwo Informacji Naukowej (1992), Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich (1992), Polskie Bractwo Kawalerów Gutenberga (1995)⁸, Polski Związek Bibliotek (1999).

W tym czasie silnie zaktywizowało się również środowisko bibliotek szkół wyższych, m.in. utworzono Konferencję Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych (1997), Konferencję Dyrektorów Bibliotek Akademii Medycznych (1998), Konsorcjum Bibliotek Kierunków Ekonomicznych w Polsce (2001). Przy Zarządzie Głównym SBP w roku 2001 powstała Sekcja Bibliotek Uczelni Niepaństwowych (2001), natomiast przy Zarządzie Okręgu SBP w Katowicach podjęła działalność Sekcja Bibliotek Szkół Wyższych (2004). W 2008 roku powstał Związek Zawodowy Bibliotekarzy i Pracowników Bibliotek jednoczący bibliotekarzy do wspólnego działania na rzecz poprawy ich sytuacji zawodowej, w szczególności bytu materialnego, socjalnego i prawnego⁹.

Bibliotekarzom zatrudnionym w bibliotekach Uniwersytetu Śląskiego zawsze były bliskie takie wartości i idee jak kształcenie oraz podnoszenie kwalifikacji, pragmatyka zawodowa, doskonalenie organizacji pracy w systemie biblioteczno-informacyjnym, a także usprawnianie metod realizacji procesów w niej zachodzących. Współpraca i integracja środowisk bibliotekarskich wokół określonych zadań i celów była i jest postrzegana jako jeden z czynników rozwoju i sukcesu zawodowego, osiąganego poprzez łączenie profesji z pracą organizacji, które ten fach reprezentują.

Z tego względu – w mijającym 50-leciu – zainteresowaniem pracowników uniwersyteckiej biblioteki centralnej oraz bibliotek specjalistycznych cieszy się zarówno oferta szkoleniowa i działalność bibliotekarskich organizacji zawodowych, jak również członkostwo i czynne angażowanie się w pracę na rzecz omówionych poniżej podmiotów.

⁷ Z. GĘBOŁYŚ: *Zawód bibliotekarza i kształcenie bibliotekarzy w Polsce*. W: *Bibliotekarstwo*. Red. Z. ŻMIGRODZKI. Wyd. 2. Warszawa 1998, s. 385–387.

⁸ *Stowarzyszenia i organizacje bibliotekarskie*. W: *Ministerstwo Edukacji Narodowej o bibliotekach*. Warszawa 2000, s. 39–43. Pluralizm organizacyjny wpłynął na działalność SBP, lecz potencjał nowo powstałych towarzystw „mierzony liczbą członków [...] był absolutnie niewspółmierny do wielkości SBP [...], jednak działając w tym samym obszarze świata książki, nowe stowarzyszenia mogły być dla pracowników bibliotek ciekawą alternatywą organizacyjną”. Zob. J. KONIECZNA: *Nowa rzeczywistość polityczna, ekonomiczna i kulturalna*. W: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Przyszłość i...*, s. 237.

⁹ L. SZAFRAŃSKI: *Aktywność młodych pracowników bibliotek w organizacjach zawodowych*. <http://www.sbp.pl/artukul/?cid=4181&prev+648> [dostęp: 30.05.2016].

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich

Pierwszą organizacją profesjonalną, w której aktywnie byli zaangażowani pracownicy bibliotek UŚ jest Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, które ma na Śląsku długą tradycję i liczne osiągnięcia¹⁰. W Okręgu katowickim szczególną wagę przywiązywano do bibliotekarskiego szkolnictwa zawodowego, organizacji bibliotekarstwa, budownictwa bibliotecznego, czytelnictwa, współpracy dużych bibliotek naukowych, organizacji masowych imprez kulturalno-oświatowych. Prowadzona działalność naukowa, zawodowa, dydaktyczna i towarzysko-rekreacyjna przybierała formę zebrań naukowych, sesji, konferencji, odczytów, spotkań, wyjazdów. Staraniem Okręgu redagowano i rozpowszechniano dokumenty poświęcone działalności informacyjno-bibliograficznej, metodom upowszechniania książki, techniki bibliotecznej, szkolenia fachowego bibliotekarzy¹¹.

Od początku istnienia biblioteki uniwersyteckiej jej pracownicy, a w szczególności kolejni dyrektorzy – Piotr Stasiak, Jerzy Ratajewski, Henryk Kot, Włodzimierz Goriszowski, Wanda Dziadkiewicz – aktywnie działali w regionalnych i ogólnopolskich strukturach Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich krzewiąc takie wartości i idee zawodowe jak nabywanie kompetencji profesjonalnych, niezbędnych w pracy w bibliotece, pragmatyka zawodowa, doskonalenie organizacji pracy i metod realizacji procesów bibliotecznych¹².

Jednym z głównych zadań SBP było i jest zapewnianie dostępu bibliotekarzy do różnych form kształcenia i doskonalenia zawodowego oraz wpływanie na organizacyjno-prawne rozwiązania kwestii szkolnictwa bibliotekarskiego. Realizacja tego celu w środowisku bibliotekarzy śląskich szkół wyższych zostanie omówiona na wybranych przykładach.

W latach 60. notowano istotną dysproporcję między potrzebami kadrowymi bibliotek a niewystarczającą liczbą absolwentów szkół bibliotekarskich różnego typu. Z tego względu szczególną popularnością cieszyły się wówczas kursy kwalifikacyjne, a działalność Okręgu katowickie-

¹⁰ O historii i dorobku SBP na Śląsku, począwszy od utworzenia Koła Śląskiego Związku Bibliotekarzy Polskich (1937), poprzez jego reaktywację po II wojnie światowej (1945), aż po kryzys w latach 80. pisali m.in.: F. SZYMICZEK: *Okręg katowicki SBP (1937–1966)*. Katowice 1966 (mps); P. STASIAK: *Trzydziestoletnia działalność SBP na Śląsku*. Katowice 1967 (mps); W. DZIADKIEWICZ: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w województwie katowickim. Skróty referatu wygłoszonego na sesji popularnonaukowej w dniu 11 maja 1987 roku z okazji 70-lecia SBP i 50-lecia Koła Śląskiego*. „Książnica Śląska” t. 24, 1988–1993, s. 139–142; D. KOT: *Bibliotekarski Ruch Stowarzyszeniowy w okręgu katowickim 1937–1987*. Katowice 1992; S. BŁASZCZYK, K. WOŁOCH: *Na jubileusz 55-lecia reaktywowania Koła Śląskiego Związku Bibliotekarzy Polskich w Katowicach*. Katowice 2000.

¹¹ S. BŁASZCZYK, K. WOŁOCH: *Na jubileusz...*, s. 5.

¹² Informacja o działalności byłych Dyrektorów na rzecz SBP, pełnionych funkcjach oraz otrzymanych nagrodach i wyróżnieniach Stowarzyszenia została dołączona do ich biogramów.

go koncentrowała się na organizowaniu szkoleń, dających możliwość podwyższania kwalifikacji zawodowych. „Na każdym zebraniu koła, oprócz spraw organizacyjnych, prezentowano także referat o charakterze szkoleniowym, co podkreślano w zaproszeniach, przypominając o obowiązkowym udziale. Tematyka referatów była bardzo różnorodna, lecz zawsze wiążąca się z bibliotekarstwem”¹³.

Cennym przedsięwzięciem ZO było zorganizowanie w 1974 roku trzymiesięcznego kursu dla kandydatów na bibliotekarzy dyplomowanych. Projekt został oparty na programach analogicznych szkoleń organizowanych w Krakowie i Warszawie¹⁴. Towarzyszyła mu wystawa bibliograficzna, ilustrująca tematykę zajęć¹⁵. Liczba zgłoszeń na kurs przekroczyła najśmielsze oczekiwania organizatorów, co potwierdziło słuszność decyzji o jego otwarciu.

Najważniejszą jednak inicjatywą i zasługą SBP w zakresie kształcenia bibliotekarzy było podjęcie przez Zarząd Okręgu starań o uruchomienie w Katowicach studiów wyższych bibliotekarskich, najpierw w Wyższej Szkole Pedagogicznej¹⁶, a następnie utworzenie przy Uniwersytecie Śląskim zakładu bibliotekoznawstwa¹⁷. Głównym referentem problemu edukacji bibliotekarzy na poziomie wyższym, dbającym o przychylny klimat wokół tej sprawy i uwzględnienie studiów bibliotekoznawczych w perspektywnym planie rozwoju UŚ był Włodzimierz Goriszowski, pełniący funkcję przewodniczącego Sekcji Doksztalcania Bibliotekarzy.

Idea studiów bibliotekarskich na Uniwersytecie Śląskim nabrała mocy w roku 1973¹⁸ kiedy zbiegła się z ogólnokrajową dyskusją nad *Projektem jednolitego systemu kształcenia bibliotekarzy*,

¹³ W. DZIADKIEWICZ: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich...*, s. 141. Wygłaszane referaty podkreślały m.in. zaangażowanie SBP w kształcenie i ugruntowanie statusu zawodu bibliotekarza, np. P. STASIAK: *Rola Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w kształceniu postaw zawodowych*. Katowice 1977 (mps).

¹⁴ Pismo z dn. 28.5.1974 r.

¹⁵ Protokół Prezydium ZO z dn. 29.08.1974 r. wzmiankuje zatwierdzenie programu kursu, listy prelegentów oraz środków finansowych.

¹⁶ ZO początkowo zabiegał o studia wyższe bibliotekarskie w Wyższej Szkole Pedagogicznej i opracował stosowny program kształcenia.

¹⁷ Edukacją bibliotekarzy na poziomie wyższym na Śląsku zajmowało się do roku 1974 grono dydaktyczne Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Katowicach, w ramach dodatkowej specjalizacji. Poziom wykształcenia absolwentów był jednak niewystarczający. Zob. M. KULIK: *Od Zakładu do Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej*. „Gazeta Uniwersytecka. Miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” 2005, wyd. specjalne. <http://gazeta.us.edu.pl/node/242851> [dostęp: 27.08.2016].

¹⁸ Wcześniej, m.in. w grudniu 1970 roku w gronie przedstawicieli ZO SBP oraz Studium Kulturalno-Oświatowego UŚ dyskutowano uwagi do programu nauczania. Uznano wówczas, że nie należy powierzać tej jednostce szkolenia bibliotekarzy, a rozważyć uruchomienie w UŚ studium podyplomowego dla tej grupy zawodowej.

przesłanym przez Komisję ds. Kształcenia Bibliotekarzy przy ZG SBP¹⁹. Towarzyszyła jej analiza potrzeb, m.in. próbowano ustalić ilu bibliotekarzy i z jakim wykształceniem ogólnym zatrudnionych jest w bibliotekach poszczególnych typów oraz ośrodkach informacji województwa katowickiego, jakie posiadają wykształcenie bibliotekarskie, jakie potrzeby w zakresie wykształcenia bibliotekarzy i dokumentalistów do roku 1980 wysuwa Okręg oraz ilu bibliotekarzy skieruje na zaoczne studia magisterskie, podyplomowe studia bibliotekoznawstwa, inne formy kształcenia²⁰. Dane do dyskusji zebrał Włodzimierz Goriszowski, który prezentując stanowisko środowiska śląskiego, postulował ujednolicenie systemu kształcenia bibliotekarzy niezależnie od resortów, w których funkcjonowały ksiąźnice.

W kwietniu 1973 roku tematem zebrania plenarnego ZO była organizacja i plany rozwoju BUŚ. Dyrektor Jerzy Ratajewski przedstawił wówczas koncepcję i opracowane przez niego *Założenia rozwoju Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego w latach 1972–1975*²¹. Uwzględniały one również strategię personalną, w szczególności rozwój zawodowy pracowników poprzez celowe i planowe podnoszenie poziomu wykształcenia i doskonalenie kwalifikacji²².

Obok Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich potrzebę utworzenia ośrodka akademickiego, kształcącego przyszłych pracowników bibliotek naukowych, pedagogicznych, szkolnych i publicznych oraz ośrodków informacji naukowej zgłosiło także Kolegium Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych, do którego Jerzy Ratajewski wystąpił z postulatem utworzenia studiów bibliotekarskich w Katowicach. Senacka Komisja Biblioteczna Uniwersytetu Śląskiego i Kolegium Dyrektorów poparły tę inicjatywę. „W imieniu Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych wystąpił dr Franciszek Szymiczek, dyrektor Biblioteki Śląskiej Akademii Medycznej, który przedłożył pisemne oświadczenie *W sprawie studiów bibliotekoznawczych przy Uniwersytecie Śląskim*. Zaproponował w nim m.in. »powołanie [...] w r. akademickim 1974/1975 kierunku studiów bibliotekoznawczych dla pracujących zawodowo bibliotekarzy nie posiadających wyższego wykształcenia« oraz »w drugim etapie, po okrzepnięciu kierunku, uruchomienie normalnych 4-letnich studiów stacjonarnych bibliotekoznawstwa«”²³. Utworzony we wrześniu 1974 roku Zakład Bibliotekoznawstwa zaprosił – w róż-

¹⁹ Pismo z II 1973 r. Szerzej temat ten omawia: M. RZADKOWOLSKA: *Udział Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich oraz Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w procesach kształcenia i doskonalenia bibliotekarzy*. W: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Przeszłość i...*, s. 113–115.

²⁰ Ibidem.

²¹ *Założenia rozwoju Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego w latach 1972–1975*. W: *Biuletyn Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego za rok 1972*. Red. J. RATAJEWSKI. Katowice 1973, s. 92–93.

²² M. KYCLER: *Rozwój kwalifikacyjny kadry Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego w latach 1968–2007*. W: *Biblioteka otwarta. Wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego*. Red. M. KYCLER, D. PAWELEC. Katowice 2008, s. 23–29.

²³ M. KULIK: Ibidem.

nych latach – do współpracy naukowo-dydaktycznej m.in. dyrektorów i wicedyrektorów BG UŚ dr dr Jerzego Ratajewskiego, Alfreda Puzio, Henryka Kota, doc. dr. Włodzimierza Goriszowskiego oraz Wandę Dziadkiewicz.

W planach pracy ZO SBP znalazło się m.in. organizowanie spotkań i wygłaszanie wykładów o problematyce fachowej dla studentów Zakładu Bibliotekoznawstwa w Sosnowcu w roku 1975²⁴.

W opinii działaczy, do roku 1975 Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w okręgu katowickim notowało swoje największe osiągnięcia. „Oprócz tych najważniejszych, statutowych, w zakresie kształcenia, integracji środowiska, rozwijania współpracy bibliotek, do ważnych należy wydanie z inicjatywy Zarządu Okręgu przy Bibliotece Śląskiej *Katalogu czasopism zagranicznych w bibliotekach województwa katowickiego*”²⁵.

Do prac nad sporządzeniem katalogu czasopism i innych wydawnictw ciągłych zagranicznych w bibliotekach i ośrodkach informacji województwa katowickiego przystąpiono w roku 1972. Utworzony w tym celu Zespół Problemowy Informacji Naukowej i Bibliografii przy ZO SBP²⁶ rozpoczął kwerendę katalogów we współpracy z księżnicami województwa katowickiego. Henryk Rechowicz, ówczesny Rektor Uniwersytetu Śląskiego został poinformowany, iż „w mającym się ukazać Katalogu należy koniecznie uwzględnić zbiory Biblioteki Uniwersyteckiej, ponieważ jest ona jedną z ważniejszych tego rodzaju placówek w naszym województwie, mającą szerokie perspektywy rozwoju”²⁷. Publikacja *Czasopisma zagraniczne w bibliotekach i ośrodkach informacji województwa katowickiego* została wydana drukiem w roku 1974²⁸ i rozprowadzana odpłatnie za pośrednictwem RSW „Prasa–Książka–Ruch”.

Przy Zarządzie Okręgu, pod kierunkiem Henryka Kota, pracowała również Komisja Organizacji Pracy i Techniki Bibliotecznej. Współpracujące w jej ramach księżnice naukowe – Biblioteka Śląska, Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego i Biblioteka Naukowa Głównego Instytutu Górniczego – w roku 1974 opracowały i wprowadziły do prac wewnętrznych zunifikowane druki biblioteczne. Wzory druków zostały włączone do szkoleń bibliotekarzy w ramach POKKB²⁹.

Omawiając dzieje SBP w środowisku Uniwersytetu Śląskiego, warto podkreślić, że nie tylko kadra zarządzająca, ale również wielu szeregowych pracowników BG oraz bibliotek zakładowych

²⁴ Protokół zebrania ZO z dn. 6.03.1975 r.

²⁵ W. DZIADKIEWICZ: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich...*, s. 142.

²⁶ W części dokumentów jako odpowiedzialna za prace nad katalogiem podawana jest Komisja Bibliografii i Informacji Naukowej.

²⁷ Pismo z dn. 21.07.1972 r.

²⁸ *Czasopisma zagraniczne w bibliotekach i ośrodkach informacji województwa katowickiego*. [Oprac. M. KUBISTA et al.]; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Okręg Katowicki, Biblioteka Śląska. Katowice 1974.

²⁹ Państwowy Ośrodek Kształcenia Korespondencyjnego Bibliotekarzy w Jarocinie.

przyjęło za swoją dewizę SBP: „Każdy bibliotekarz, który odczuwa potrzebę i ma ambicje podnoszenia swoich kwalifikacji, większej aktywności zawodowej, rozwoju swoich zamiłowań i zdolności organizatorskich powinien być członkiem Stowarzyszenia, które chętnie wita w swoich szeregach wszystkich Kolegów chętnych do pracy dla dobra społecznego i własnego oraz do udziału w tej pracy zaprasza”³⁰. Na przełomie lat 60. i 70. grono to przyłączyło się do działalności stowarzyszeniowej i przy Bibliotece Głównej UŚ powołano koło SBP. Brak zachowanej dokumentacji archiwalnej nie pozwala odtworzyć dziejów tego ognia organizacyjnego, podejmowanych w nim form działania oraz liderów; wiadomo jedynie, że w roku 1972 członkostwo zadeklarowało 50 osób³¹.

Załamanie się autorytetu Stowarzyszenia na przełomie lat 70. i 80. zainicjowało dyskusję na temat udziału bibliotekarzy w pracach tej organizacji; m.in. Wanda Dziadkiewicz argumentowała, że wartością członkostwa jest „świadomość przynależności do określonej grupy zawodowej, aktywne uczestnictwo w tworzeniu dnia dzisiejszego bibliotekarstwa polskiego”³².

Początek lat 80. to okres apatii i stagnacji. Mimo podejmowanych prób integracji i aktywizacji podzielonej sporami politycznymi i zawodowymi społeczności bibliotekarzy liczba osób i kół malała³³. W lutym 1981 roku przynależność do Koła SBP przy BG UŚ podtrzymało 30 bibliotekarzy akademickich³⁴. Utrudnienia i atmosfera stanu wojennego sprawiły, że praktyczno-fachowe prace tego podstawowego ognia Stowarzyszenia zamarły³⁵. Na pytania postawione przez Wandę Dziadkiewicz w referacie *Czym jest i czym winno być Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich?* wygłoszonym podczas plenarnego zebrania ZO SBP w grudniu 1982 roku nie potrafiono znaleźć satysfakcjonującej odpowiedzi. W wyniku reorganizacji struktur SBP w marcu 1983 roku centralnie podjęto uchwałę o rozwiązaniu kół i przeniesieniu działalności stowarzyszenia na szczebel Okręgu³⁶.

³⁰ *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1917–1968. Zarys informacji*. Oprac. A. WRÓBLEWSKI. Warszawa 1968, s. 38.

³¹ Informacja przejęta ze sprawozdania ZO SBP w Katowicach za rok 1972.

³² W. DZIADKIEWICZ: *Czym jest i czym winno być Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich?* „Kwartalnik Metodyczny” r. 8, 1983, nr 1–2, s. 74–79.

³³ D. KOT: *Bibliotekarski...*, s. 20.

³⁴ Wyłoniono trzyosobowy Zarząd w składzie: Aleksandra Kaszper – przewodnicząca; Lucyna Zabłocka – sekretarz; Irena Gawrońska-Chwietczuk – skarbnik. Zob. *Lista członków Koła SBP przy BG UŚ* z dn. 24.02.1981 r. oraz pismo przewodnie z dn. 4.03.2001 r. (mps).

³⁵ Na mocy przepisów wprowadzonych po ogłoszeniu stanu wojennego zawieszono zbieranie składek, utrudniono organizowanie zebrań członkowskich i imprez bibliotecznych, a także ograniczono działalność wydawniczą i poligraficzną.

³⁶ A. Kaszper, jako reprezentantka bibliotekarzy UŚ, weszła w skład dziewięcioosobowego Zarządu Koła Katowickiego SBP. Powołanej sekcji bibliotek naukowych przewodniczyła Wanda Dziadkiewicz. Por. D. KOT: *Bibliotekarski...*, s. 20.

W latach 1989–1992 ubyli bibliotekarze z bibliotek zakładowych, w wyniku likwidacji tych placówek. Bibliotekarze z bibliotek naukowych nie wykazywali zainteresowania pracą w Stowarzyszeniu, pozostali więc bibliotekarze z bibliotek publicznych³⁷.

W roku 1994 – z inicjatywy Wandy Dziadkiewicz oraz Krystyny Wołoch, ówczesnej przewodniczącej Zarządu Okręgu SBP w Katowicach – podjęto próbę reaktywacji Stowarzyszenia w środowisku bibliotek uczelnianych i naukowych. Na Uniwersytecie Śląskim zorganizowano spotkanie, w którym licznie wzięli udział bibliotekarze katowickich szkół wyższych, Biblioteki Śląskiej, Oddziału Głównej Biblioteki Lekarskiej w Katowicach oraz Biblioteki Naukowej Głównego Instytutu Górnictwa³⁸. Gościem honorowym był dr Jan Janiak, przewodniczący Sekcji Bibliotek Naukowych przy Zarządzie Głównym SBP³⁹, który wygłosił wykład na temat roli SBP w integracji zawodowej i współpracy instytucjonalnej, a także poinformował o aktualnych pracach Sekcji i jej zamierzeniach na przyszłość. Mimo dużego zainteresowania inicjatywą nie udało się zawiązać odrębnego koła bibliotek naukowych; pracownicy BUŚ zainteresowani aktywną działalnością w Stowarzyszeniu przystąpili do prac koła przy katowickim Oddziale SBP z siedzibą w Bibliotece Śląskiej⁴⁰.

Na początku nowego stulecia cele statutowe oraz formuła działania Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich nadal zachęcały do budowania w strukturach tej organizacji koła międzybibliotecznego. Udany projekt, który połączył we wspólnym działaniu bibliotekarzy akademickich województwa śląskiego – w tym grono pracowników systemu biblioteczno-informacyjnego UŚ – jest powołana w roku 2004 Sekcja Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Zarządzie Okręgu w Katowicach⁴¹ (dalej: SBSW). Idea Sekcji wyrosła z od lat żywione-

³⁷ S. BŁASZCZYK, K. WOŁOCH (oprac.): *Na jubileusz 55-lecia...*, s. 4.

³⁸ Organizatorem zebrania (04.02.1994) z ramienia BG UŚ była Maria Kycler.

³⁹ Zaproszenie do udziału w spotkaniu. Katowice 1994 (mps).

⁴⁰ Wymiernym efektem ich członkostwa było m.in. zorganizowanie przez M. Kycler wyjazdu szkoleniowego do Czech (szerzej: M. GACIŃSKA: *Bibliotekarze BUŚ w Ołomuńcu*. „Gazeta Uniwersytecka. Miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” 2001, nr 1, s. 8; EADEM: *Ślascy bibliotekarze w Ołomuńcu*. „Bibliotekarz” 2001, nr 12, s. 22–24), a także jej udział jako reprezentantki bibliotek uczelnianych Okręgu w obradach Krajowego Zjazdu Delegatów SBP w Miedzeszynie k. Warszawy (8–9.06.2001) i towarzyszącej mu ogólnopolskiej konferencji nt. „Polskie bibliotekarstwo w perspektywie wejścia do Unii Europejskiej”.

⁴¹ Historię SBSW, jej cele i formy działania szczegółowo omawiają prace: M. KYCLER: *Dziesięciolecie działalności edukacyjno-szkoleniowej Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Zarządzie Okręgu w Katowicach*. „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 2, s. 106–125; EADEM: *Organizacja i działalność Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Zarządzie Okręgu w Katowicach. Kronika wydarzeń. Cz. 1: Lata 2004–2009*. „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 1, s. 114–141; EADEM: *Organizacja i działalność Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy*

go przekonania o konieczności konsolidacji i bliższej współpracy bibliotek uczelnianych regionu oraz poglądu, że kooperacja lokalna/regionalna szybko przyniesie oczekiwane efekty o charakterze praktycznym i wdrożeniowym. Atutem integracji i aktywizacji oraz wymiany wiedzy i doświadczeń członków SBSW stała się różnorodność instytucjonalna bibliotek uczelni publicznych i niepublicznych w zakresie tworzenia i współtworzenia kolekcji oraz baz danych, ich opracowania, udostępniania zasobów i organizacji dostępu, bibliotecznej praktyki marketingowej i kultury organizacyjnej, a także oferty informacyjnej i edukacyjnej, nakierowanej na to samo grono użytkowników⁴². Założyciele Sekcji przywiązywali też wagę do łączenia nowoczesności, innowacyjności i kreatywności z doświadczeniem i najlepszą tradycją oraz godzeniem praktyki z teorią. Realizację tego przedsięwzięcia i scalenie we wspólnym działaniu ludzi książki wsparli również nauczyciele akademicy Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŚ⁴³. Wszyscy członkowie SBSW angażują się w jej działalność na zasadzie dobrowolnej współpracy jako wolontariusze.

Pracę normuje *Regulamin Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Zarządzie Okręgu w Katowicach*, przyznający priorytet

działalności zmierzającej do rozwoju zawodowego i osobistego bibliotekarzy zrzeszonych w sekcji i współpracujących z nią, a także wymiany doświadczeń między bibliotekami [...] integracji oraz budowy nowego wizerunku bibliotekarzy jako grupy zawodowej⁴⁴.

Formą realizacji założeń programowych Sekcji jest m.in.

organizowanie różnych form podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kompetencji interpersonalnych i wiedzy ogólnej członków [...], organizowanie sesji naukowych, konferencji i badań naukowych na tematy ważne dla środowiska [...], przygotowywanie publikacji (informatorów, zeszytów naukowych, monografii etc.) w wersji tradycyjnej i elektronicznej⁴⁵.

*Polskich przy Zarządzie Okręgu w Katowicach. Kronika wydarzeń. Cz. 2: Lata 2010–2014. „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 2, s. 138–159; B. URBAN: Sekcja aktywnych bibliotekarzy na Górnym Śląsku. „Biuletyn EBIB” 2005, nr 4 (65). <http://ebib.oss.wroc.pl/2005/65/urban.php> [dostęp: 22.06.2016]; EADEM: Sekcja Bibliotek Szkół Wyższych przy Zarządzie Okręgu w Katowicach. „Przegląd Biblioteczny” 2005, nr 3, s. 407–408; EADEM: O działalności Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych przy Zarządzie Okręgu SBP w Katowicach. „Bibliotekarz” 2006, nr 5, s. 21–23. Różnorodne formy pracy SBSW do roku 2014 dokumentują sprawozdania i publikacje zebrane w bibliografii przedmiotowej. Zob. M. KYCLER: *Dziesięciolecie działalności...*, s. 118–124.*

⁴² M. KYCLER: *Dziesięciolecie działalności...*, s. 106.

⁴³ B. URBAN: *Sekcja aktywnych...*; EADEM: *Sekcja Bibliotek...*, s. 407; EADEM: *O działalności Sekcji...*, s. 21.

⁴⁴ Zob. M. KYCLER: *Organizacja i działalność Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Zarządzie Okręgu w Katowicach. Kronika wydarzeń. Cz. 2...*, s. 155–156.

⁴⁵ Ibidem.

Zapisy *Regulaminu* ściśle korespondowały z zadaniami przyjętymi przez ZG SBP w *Programie działania SBP na lata 2009–2013*⁴⁶ oraz *Strategii Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na lata 2010–2021*⁴⁷, które przewidywały m.in. „zwiększenie dostępu do różnych nowoczesnych form kształcenia i doskonalenia zawodowego dla każdego bibliotekarza”⁴⁸, w tym organizację konferencji i szkoleń oraz wspieranie edukacji poprzez działalność wydawniczą.

Podjęmowane od roku 2004 działania edukacyjno-szkoleniowe w bibliotekach zrzeszonych w SBSW dały możliwość bezpłatnego uczestnictwa w 36 forach (konferencjach, seminariach i warsztatach), naradach i szkoleniach, a także stworzyły okazję do 14 zagranicznych i trzech krajowych wyjazdów szkoleniowych. Według prowadzonych przez SBSW szacunków, z oferty szkoleniowej skorzystało ponad 2 700 bibliotekarzy szkół wyższych, szkolnych i pedagogicznych, publicznych, a także pracowników naukowych⁴⁹.

Biblioteki specjalistyczne UŚ oraz BUŚ wielokrotnie były gospodarzami forów oraz posiedzeń Rady Programowej. Biblioteka Teologiczna zorganizowała cztery konferencje: „Problematyka księgozbiorów klasztornych i kościelnych” (2007), „Finanse bibliotek naukowych a ochrona dóbr kultury” (2009), „Jedność w różnorodności. Współpraca bibliotek akademickich” (2013), „Bibliotekarze w służbie człowieka i książki” (2014); w jej progach obradowała także Rada Programowa (2006).

Biblioteka Wydziału Nauk o Ziemi gościła u siebie uczestników seminarium nt. „Kodeksu Etyki Bibliotekarza i Pracownika Informacji” (2009), dwukrotnie zorganizowała posiedzenia Rady Programowej (2006, 2008) oraz przygotowała Walne Zebranie Członków (2009).

Seminarium „Prawo autorskie w bibliotekach” (2010) odbyło się dzięki zaangażowaniu Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji.

Wkład w działalność edukacyjno-szkoleniową Sekcji wniosła również Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego. Jej staraniem zorganizowano konferencję jubileuszową z okazji 10-lecia SBSW pt. „Kształcenie ustawiczne bibliotekarzy, czyli jak poszerzać perspektywy indywidualnego rozwoju” (2014), a także seminaria poświęcone „Programowi szkoleniowemu Erasmus+” (2016) i „Nowym rozwiązaniom w dziedzinie prawa autorskiego i ochrony danych osobowych – komentarze

⁴⁶ *Program działania SBP na lata 2009–2013*. <http://docplayer.pl/4547254-Program-dzialania-sbp-na-lata-2009-2013.html> [dostęp: 22.06.2016].

⁴⁷ *Strategia Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na lata 2010–2021*. <https://www.sbp.pl/repository/SBP/ZarządGłówny/strategia2010-2021a.pdf> [dostęp: 22.06.2016].

⁴⁸ *Ibidem*, s. 13.

⁴⁹ Sekcja objęła również patronatem konferencje i spotkania naukowe organizowane przez biblioteki uczelniane regionu. Sprawowała również pieczę nad Sportowymi Turniejami Bibliotekarzy organizowanymi przez BG AWF. W trzech edycjach tej imprezy sportowo-rekreacyjnej (2008, 2009, 2010) indywidualnie i zespołowo rywalizowali pracownicy wszystkich typów bibliotek z terenu Śląska.

praktyczne dla bibliotekarzy” (2017). Odbłyły się również warsztaty poświęcone wybranym problemom gromadzenia zbiorów w bibliotekach szkół wyższych (2016). BUŚ chętnie podejmowała członków Rady Programowej (2007, 2016), Zarządu Sekcji (2009, 2017) oraz była gospodarzem Walnych Zebrań Członków Sekcji (2013, 2017).

Ważną formą wspierania kształcenia ustawicznego bibliotekarzy śląskich uczelni stało się czasopismo „Bibliotheca Nostra”. Statutowym dążeniem Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych było wydawanie pisma fachowego, upowszechniającego wyniki badań naukowców oraz doświadczenia zawodowe bibliotekarzy-praktyków; w szczególności brano pod uwagę dorobek lokalnych badaczy. Możliwość taką dostrzeżono w roku 2008. Zainicjowana wówczas przez Sekcję dyskusja o objęciu patronatem kwartalnika „Bibliotheca Nostra. Biuletyn Informacyjny” wydawanego przez Bibliotekę Główną Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach spotkała się z pozytywnym przyjęciem. Konsultacje środowiskowe, prace programowe i działania organizacyjne zaowocowały przyjęciem porządku wydawniczego i edytorskiego oraz uzgodnieniem kwestii prawnych i finansowych. Ich zwieńczeniem było przekształcenie periodyku w międzybiblioteczne pismo recenzowane pt. „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” („BN”), wsparte autorytetem Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego oraz udziałem Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego jako współwydawców⁵⁰. Skład komitetu redakcyjnego potwierdził dobrą współpracę wielu podmiotów, reprezentujących jednocześnie Sekcję Bibliotek Szkół Wyższych. Utworzyli go dotychczasowi członkowie redakcji z BG AWF (Katarzyna Baran, Joanna Chwałek, Mariusz Pacha, Damian Ziółkowski), pracownicy IBiIN UŚ (Agnieszka Bajor, Hanna Langer, Izabela Swoboda), bibliotekarze Uniwersytetu Śląskiego (Aneta Drabek, Marta Kunicka, Maria Kycler, Agata Muc, Dominika Potempa, Grażyna Tetela, Bogumiła Warząchowska), Politechniki Śląskiej w Gliwicach (Monika Lech), Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu (Izabela Jurczak) i katowickiej Wyższej Szkoły Mechatroniki (Anna Kopka).

⁵⁰ Wydawcami „BN” są: Biblioteka Główna Akademii Wychowania Fizycznego im. J. Kukuczki w Katowicach (odpowiedzialna za pokrycie kosztów składu, poligrafii i dystrybucji), Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach oraz Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego. Pracownicy jednostek UŚ pracują nieodpłatnie na rzecz pisma i odpowiadają za jego poziom merytoryczny. Szczegóły nt. powstania kwartalnika i jego założeń programowych w pracach: J. CHWAŁEK: *Od wykazu nowości do czasopisma recenzowanego. Historia kwartalnika „Bibliotheca Nostra”*. W: *Prasa bibliotekarska. Materiały z konferencji Regionalna prasa bibliotekarska – doświadczenia i perspektywy*, Szczecin, 8–9 października 2009 r. Szczecin 2011, s. 13–21; M. KYCLER: „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” (2009–2013). W: *Książka, biblioteka, informacja. Między podziałami a wspólnotą IV*. Red. J. DZIENIAKOWSKA, M. OLCZAK-KARDAS. Kielce 2015, s. 337–362; EADEM: „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” w *komunikacji bibliologicznej w latach 2009–2014*. „Forum Bibliotek Medycznych” 2015, nr 1, s. 248–260.

W kwietniu 2009 roku redaktor naczelną została Jolanta Gwioździk (IBiIN), funkcje zastępców powierzono Marii Kycler i Mariuszowi Pasze, sekretarza redakcji – Katarzynie Baran. W Radzie Naukowej kwartalnika zasiedli samodzielni pracownicy naukowcy Uniwersytetu Śląskiego: Antoni Barciak, Elżbieta Gondek, Zygmunt Kłodnicki, Jan Malicki, Dariusz Pawelec, Maria Z. Pulinowa, Irena Socha, Agnieszka Stopińska-Pajak, Wojciech Świątkiewicz, Jacek Wódz, Zbigniew Żmigrodzki oraz Akademii Wychowania Fizycznego – Janusz Iskra i Mirosław Ponczek⁵¹.

„Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” regularnie ukazuje się od numeru 2/2009. Zgodnie z przyjętymi wcześniej założeniami każdy numer ma charakter monograficzny i jest poświęcony wybranemu zagadnieniu z dziedziny bibliologii i informatologii. W poszczególnych, często interdyscyplinarnych, zeszytach tematycznych są ogłaszane artykuły i materiały o bogatym i zróżnicowanym przekroju, które tworzą platformę upowszechniania teorii i praktyki bibliotekarskiej, dokumentują i archiwizują dokonania polskich i zagranicznych bibliotek (nie tylko akademickich), powiadamiają o najnowszych książkach i czasopismach naukowych oraz sprawozdają inicjatywy Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych. „BN” z założenia jest lokalnym pismem środowiskowym, jednak w celu promowania dobrych praktyk otwarło łamy dla bibliotekarzy i pracowników naukowo-dydaktycznych INiB z innych ośrodków krajowych i zagranicznych, a także naukowców i specjalistów reprezentujących dyscypliny pokrewne⁵².

Dotychczas ukazało się 31⁵³ recenzowanych zeszytów kwartalnika, w których przede wszystkim poruszana była problematyka z zakresu bibliotekarstwa, historii książki i bibliotek, użytkowania książki, kultury informacyjnej i dydaktyki bibliotecznej⁵⁴. Autorami wielu publikacji oraz redaktorami tematycznymi, językowymi i osobami odpowiedzialnymi za korektę zeszytów są m.in. pracownicy sieci biblioteczno-informacyjnej Uniwersytetu Śląskiego. Nie sposób wymienić pełny wkład pracy i wszystkie publikacje ogłoszone w „BN” przez bibliotekarzy bibliotek UŚ, ale warto przynajmniej wyszczególnić tytuły 13 zeszytów tematycznych, które w latach 2009–2017 po-

⁵¹ W kolejnych latach nastąpiły zmiany zarówno w składzie komitetu redakcyjnego jak i Rady Naukowej, związane z koniecznością podnoszenia jakości pracy redakcji i dostosowaniem periodyku do wymogów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Zespół redakcyjny poszerzyli badacze z ośrodka krakowskiego – Hanna Batorowska i Marek Nahotko oraz Grażyna Wilk i Weselina Gacińska. W związku z internacjonalizacją „Bibliotheca Nostra” zmienił się też skład Rady Naukowej, m.in. weszli do niej naukowcy zagraniczni: Nadia Caidi, Giuseppe Cataldi, Maria Anna Jankowska, Milan Konvit, Mircea Regneală.

⁵² Środowisko autorów zostało scharakteryzowane w: M. KYCLER: „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” (2009–2013)…, s. 348–356.

⁵³ Stan na 31.12.2017.

⁵⁴ Pełny wykaz wydanych zeszytów tematycznych jest dostępny w zakładce „Archiwum” na stronie WWW czasopisma: <http://www.bibliothecanostra.awf.katowice.pl/archiwum/>

wstały pod kierunkiem redaktorów⁵⁵ afiliowanych przez biblioteki UŚ. Są to: *Książka dawna* (nr 2 (18)/2009) – Maria Kycler; *Psychologia w bibliotece* (nr 1 (20)/2010) – Grażyna Tetela*; *Budownictwo bibliotek uniwersyteckich* (nr 2 (24)/2011) – Aneta Drabek; *Kształcenie użytkowników bibliotek szkół wyższych* (nr 1 (27)/2012) – Maria Kycler; *Prawo w bibliotece* (nr 3 (29)/2012) – Marta Kunicka; *E-learning w bibliotece* (nr 4 (30)/2012) – Maria Kycler; *Cenzura* (nr 2 (32)/2013) – Maria Kycler*, Agata Muc*; *Muzykalia* (nr 3 (33)/2013) – Bogumiła Warząchowska*; *Stowarzyszenia bibliotekarzy* (nr 2 (36)/2014) – Maria Kycler*, Bogumiła Warząchowska*; *Dziedzictwo kulturowe duchowieństwa śląskiego* (nr 1 (39)/2015) – Bogumiła Warząchowska*; *Pracownicy i użytkownicy bibliotek* (nr 2 (40)/2015) Aneta Drabek*; *Bezpieczeństwo w bibliotece* (nr 4 (42)/2015) – Maria Kycler*, Bogumiła Warząchowska*; *Publikacje dla młodych czytelników – produkcja, promocja, recepcja* (nr 3 (45)/2016) – Marta Kunicka*, Agata Muc*; *Konserwacja i digitalizacja dokumentów* (nr 1 (47)/2017) – Bogumiła Warząchowska*.

Wysiłki zespołu redakcyjnego związane ze stałym podnoszeniem wartości merytorycznej pisma, jakości pracy redakcji oraz dostosowaniem „BN” do wymogów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego zostały docenione. Kwartalnik znajduje się na wykazie B czasopism punktowanych; za publikację przyznawanych jest dziewięć punktów⁵⁶. Pismo, nieodpłatnie dystrybuowane w formie papierowej i elektronicznej, trafia do rąk bibliotekarzy (głównie akademickich), pracowników naukowych i słuchaczy studiów bibliologicznych. „BN” ma pozytywny odbiór w środowisku, w ocenie czytelników jest istotnym źródłem wiedzy fachowej⁵⁷. Sekcja Bibliotek Szkół Wyższych jako organ wydawniczy „BN” wnosi swój wkład w proces komunikowania społecznego – przyczynia się do podnoszeniu poziomu wiedzy specjalistycznej i kwalifikacji zawodowych bibliotekarzy, inspirowania oraz kształtowania ich działalności badawczej.

Podsumowując przedstawione w dużym skrócie formy i efekty działalności oraz inicjatywy edukacyjno-szkoleniowe Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych warto podkreślić aktywność i zaangażowanie bibliotekarzy Uniwersytetu Śląskiego. Ich pracowitość i czynny udział w pracach na rzecz społeczności znajdują uznanie członków SBSW. Od roku 2006 wyrażają je kandydatury zgłaszane (podczas Walnych Zebrań Członków Sekcji) do organu wykonawczego i wybór na stanowiska w Zarządzie. W latach 2006–2009 członkiem Zarządu została Małgorzata Waga, a funkcję sekretarza powierzono Marii Kycler; pełniła ją również w następnej kadencji (2009–2013). W latach 2013–2017 Magdalena Peterek jako skarbnik była odpowiedzialna za fundusze Sekcji. Wybory

⁵⁵ Nazwiska współredaktorów zeszytu oznaczono symbolem *.

⁵⁶ Wynik ostatniej ankiety parametrycznej MNiSW z roku 2012.

⁵⁷ Wyniki badania ankietowego nt. społecznego odbioru pisma zob. M. KYCLER: „*Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy*” (2009–2013)..., s. 356–360.

w 2017 roku obowiązki przewodniczącej SBSW przekazały w ręce Marii Kycler, sekretarza – Bogumiły Warząchowskiej, skarbnika – Andrzeja Koziary. SBSW jest również reprezentowana przez M. Kycler we władzach Okręgu Śląskiego, a także w Sekcji Bibliotek Naukowych przy ZG SBP.

Zaproszenia do udziału w obradach Rady Programowej – organu doradczego opiniującego kierunki działalności Sekcji oraz wspierającego realizację projektów – Zarząd SBSW kieruje do dyrektorów bibliotek uczelnianych, władz Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŚ, bibliotekarzy. Wiele inicjatyw Sekcji udało się zorganizować i przeprowadzić dzięki wsparciu prof. dr hab. Dariusza Pawelca, dyrektora BUŚ oraz prof. dr hab. Elżbiety Gondek, dyrektora IBiIN UŚ. Rozmowy podjęte w roku 2017 z obecną dyrekcją IBiIN – dr hab. Jackiem Tomaszczykiem i dr Izabelą Swobodą, otwierają nowe możliwości i pola współpracy pomiędzy Sekcją a Instytutem.

Godna podkreślenia jest również kooperacja jaką bibliotekarze UŚ podejmują z innymi sekcjami i partnerami SBP, m.in. Sekcją Bibliotek Niepaństwowych Szkół Wyższych, Sekcją Bibliotek Muzycznych, Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polsko-Amerykańskich (Polish American Librarians Association), Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Słowackich (Spolok slovenských knihovníkov) oraz innymi stowarzyszeniami i organizacjami zawodowymi, np. Konsorcjum Bibliotek Prawniczych, Federacją Bibliotek Kościelnych Fides, Korporacją Bibliotekarzy Wrocławskich czy Konferencją Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich.

Effektem kilkunastoletniego funkcjonowania Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych w szybko zmieniającym się otoczeniu bibliotek uczelnianych jest stałe dostosowywanie jej pracy szkoleniowo-wydawniczej do potrzeb i oczekiwań pracowników księżnic, adeptów zawodu, badaczy i użytkowników bibliotek. Chęć kontynuowania głównych kierunków jej działalności pozwala mieć nadzieję na dalsze wychodzenie naprzeciw zmianom organizacyjnym, technologicznym i legislacyjnym w bibliotekach.

Konferencja Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich

Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego od roku 1997 jest zaangażowana w prace Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich (KDBASP), reprezentującej interesy polskich bibliotek akademickich⁵⁸. Organizacja powstała z inicjatywy dyrektorów bibliotek w celu wzajemne-

⁵⁸ Historię KDBASP, jej strukturę, formy działania i realizowane projekty szczegółowo omawiają prace: E. DOBRZYŃSKA-LANKOSZ: *Konferencja Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich (1997–2011)*. „Forum Bibliotek Medycznych” 2011, nr 1, s. 10–52; EADEM: *Działalność Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich*. „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 2, s. 37–44; M. GÓRSKI: *Konferencja Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich (KDBASP) – dobra praktyka współpracy polskich bibliotek aka-*

go wspierania się i wspólnego działania na rzecz usprawniania funkcjonowania bibliotek. Mając na względzie odpowiedni prestiż i reprezentatywność środowiska bibliotek akademickich zdecydowano, że członkami KDBASP mogą być dyrektorzy bibliotek uczelni należących do Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP)⁵⁹.

Nakreślone przez założycieli cele Konferencji określa regulamin, który z biegiem lat był modyfikowany i aktualizowany. Jego zapisy stanowią, że do zadań KDBASP należy wspieranie, rozwój, doskonalenie i promocja bibliotek szkół wyższych dla dobra publicznego i korzyści społecznej. Nacisk kładziony jest na „prezentowanie opinii i stanowisk w sprawach dotyczących bibliotek, podejmowanie działań integrujących biblioteki szkół wyższych, wspieranie inicjatyw zmierzających do doskonalenia funkcjonowania bibliotek szkół wyższych, reprezentowanie interesów pracowników bibliotek szkół wyższych, dbałość o społeczny prestiż zawodu bibliotekarza i pracownika informacji naukowej, dzielenie się doświadczeniami, wymiana informacji o zastosowanych rozwiązaniach, o trybie postępowania w danej sytuacji, prezentowanie na zewnątrz jednolitego stanowiska w sprawach związanych z bibliotekami”⁶⁰.

Istotnym zadaniem KDBASP – jako ciała przedstawicielskiego – jest podejmowanie prób wpływania na treść aktów prawnych, dotyczących bibliotek akademickich i zatrudnionych w nich bibliotekarzy, poprzez inicjowanie i opiniowanie projektów ustaw, rozporządzeń i dokumentów ministerstw oraz instytucji ważnych dla środowisk akademickich i funkcjonujących w nich bibliotek⁶¹. Ponadto Konferencja występuje do odpowiednich władz w sprawach dostępu do informacji, finansowania bibliotek szkół wyższych oraz opiniuje standardy dotyczące ich organizacji i funkcjonowania. Z inicjatywy KDBASP urządzane są konferencje, narady, sympozja i warsztaty, a także podejmowane działania na rzecz współpracy bibliotek szkół wyższych w Polsce i na fo-

demickich. „Forum Bibliotek Medycznych” 2015, nr 1, s. 11–25. Portal KDBASP (dostępny pod adresem: <http://kangur.uek.krakow.pl/kdbasp/>) zamieszcza informacje dokumentujące prace Konferencji: oficjalne dokumenty, opinie Rady Wykonawczej, sprawozdania, doniesienia nt. realizowanych projektów oraz działalności zespołów roboczych.

⁵⁹ Członkostwo w potwierdza dyrektor biblioteki, składając deklarację określającą status uczelni w KRASP. W posiedzeniach Zgromadzenia Plenarnego uczestniczą wszyscy dyrektorzy bibliotek lub osoby ich zastępujące, na mocy pisemnych upoważnień.

⁶⁰ E. DOBRZYŃSKA-LANKOSZ: *Działalność Konferencji...*, s. 37.

⁶¹ Sukcesem KDBASP było m.in. uwzględnienie przez KRASP postulatów Rady Wykonawczej w sprawie uzupełnienia projektu ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* o zapisy dotyczące biblioteki uczelnianej i systemu biblioteczno-informacyjnego; podjęcie decyzji o współfinansowaniu przez MNiSW niektórych baz do 50%; wprowadzenie tzw. licencji krajowych na niektóre, bardzo kosztowne, bazy danych. Zob. E. DOBRZYŃSKA-LANKOSZ: *Konferencja Dyrektorów...*, s. 12–13.

rum międzynarodowym. W pracach KDBASP istotną rolę odgrywa również współpraca z innymi typami bibliotek oraz stowarzyszeniami i grupami zawodowymi⁶², Krajową Radą Biblioteczną oraz pracownikami kierunków bibliologicznych na uczelniach. Ponadto przedstawiciele bibliotek akademickich wielokrotnie powoływani byli przez ministrów nauki czy kultury do różnego rodzaju zespołów roboczych⁶³.

Organem naczelnym Konferencji jest Zgromadzenie Plenarne, a organem wykonawczym – Rada Wykonawcza. W posiedzeniach Zgromadzenia Plenarnego, w których uczestniczą wszyscy członkowie, Bibliotekę Uniwersytetu Śląskiego reprezentowali Wanda Dziadkiewicz (1997–2003) i prof. dr hab. Dariusz Pawelec (2004–), a także – na mocy pisemnych upoważnień – Małgorzata Waga, jako osoba zastępująca.

Członkowie kolejnych Rad Wykonawczych pracowali nad nowelizacją ustawy o bibliotekach, problematyką egzemplarza obowiązkowego, narodowego zasobu bibliotecznego, współpracy z Narodowym Katalogiem Centralnym NUKAT, wymagań kwalifikacyjnych w odniesieniu do kustoszy i starszych bibliotekarzy, etyki zawodu bibliotekarza, wynagrodzeń pracowników bibliotek, finansowania działalności bibliotek, digitalizacji zbiorów, prawa autorskiego i praw pokrewnych, standaryzacji bibliotek naukowych, formularza GUS.

W latach 2000–2003 członkinią Rady Wykonawczej Konferencji była Wanda Dziadkiewicz. W tym czasie Rada „ukierunkowywała działalność reagując na problemy bieżące przedstawiane w czasie konferencji merytorycznych w formie wniosków lub sygnalizowane drogą elektroniczną na liście dyskusyjnej. Przede wszystkim były to sprawy związane z finansowaniem bibliotek, ich pozycją prawną oraz modernizacją działalności”⁶⁴. Powstały wówczas opracowania na temat kosztów systemów biblioteczno-informacyjnych, konsorcjów, zapewniających dostęp do e-czasopism, zebrano dane dotyczące usług i kosztów wybranych bibliotek naukowych, w tym importu czasopism, a także na przykładzie 13 wybranych bibliotek przygotowano dla KRASP *Raport*

⁶² Przykładem współpracy bibliotekarzy akademickich z innymi instytucjami mogą służyć projekty: *Analiza funkcjonowania bibliotek naukowych w Polsce* (2001–), *Obserwatorium kultury* (2013–2014), *Elektroniczna statystyka StatEL* (2014–), *Ankieta płacowa* (2008–). Zob.: M. GÓRSKI: *Konferencja Dyrektorów...*, s. 12–13, 15–16; E. DOBRZYŃSKA-LANKOSZ: *Działalność Konferencji...*, s. 41–43.

⁶³ Były to m.in.: Zespół interdyscyplinarny ds. działalności upowszechniającej naukę, Zespół ds. infrastruktury informatycznej, Zespół specjalistyczny ds. przygotowania propozycji w sprawie modyfikacji zakresu tematycznego Biblioteki Wirtualnej Nauki przy Ministrze Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Krajowa Rada Biblieczna, Zespół ds. digitalizacji przy Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

⁶⁴ *Sprawozdanie z działalności Rady Wykonawczej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych za okres od listopada 2000 do września 2003 r.* http://kangur.uek.krakow.pl/kdbasp/wp-content/uploads/2013/10/sprawozdanie_2000_2003.pdf [dostęp: 27.08.2016].

o stanie bibliotek naukowych szkół wyższych⁶⁵. Efekty prowadzonych prac zostały również ogłoszone na łamach czasopisma „Library and Information Research News”⁶⁶.

Do kompetencji Rady Wykonawczej KDBASP należy powoływanie zespołów problemowych. Zadaniem ich członków jest przygotowanie, w oparciu o badania i analizy, konkretnych dokumentów, proponujących rozwiązania problemów istotnych dla bibliotek oraz szkół wyższych. Dyrektorzy bibliotek oraz zapraszani do współpracy specjaliści-konsultanci działali m.in. w ramach Zespołu ds. standardów dla bibliotek naukowych, Zespołu roboczego ds. StatEL (wcześniej Zespołu ds. deduplikacji), Zespołu roboczego ds. multiwyszukiwarek, Zespołu ds. opracowania ramowych wymagań kwalifikacyjnych dla bibliotekarzy dyplomowanych i dyplomowanych pracowników informacji naukowej i dokumentacji, Zespołu ds. opracowania e-książek, Zespołu ds. kontaktów z Polską Bibliografią Naukową, Zespołu ds. umów licencyjnych, Zespołu ds. opracowania stanowiska w sprawie zakupu oprogramowania do obsługi bibliotek na licencji krajowej ze środków UE.

W pracach powołanego w marcu 2012 roku Zespołu ds. punktacji uczestniczyła Małgorzata Waga. Przedmiotem analizy był projekt rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie kryteriów i trybu przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym. W centrum uwagi znalazły się – z punktu widzenia praktyki realizacji bibliografii publikacji pracowników uczelni – osiągnięcia naukowo-twórcze wyrażone liczbą i jakością publikacji naukowych, monografii, opisów patentowych. Uwagi do kryteriów w zakresie punktacji publikacji, na podstawie których dokonywana była ocena jednostek zawarto w raporcie, zaprezentowanym podczas plenarnego posiedzenia KDBASP w 2012 roku, natomiast założenia do projektu utworzenia jednolitego modelu opracowywania danych bibliograficznych na potrzeby oceny jednostek naukowych i pracowników naukowych zostały przesłane do MNiSW i KRASP⁶⁷.

⁶⁵ Ibidem.

⁶⁶ L. DERFERT-WOLF, E. DOBRZYŃSKA-LANKOSZ, W. DZIADKIEWICZ, M. GÓRNY, E. GÓRSKA, M. GÓRSKI, A. JAZDON, A. SOKOŁOWSKA-GOGUT, T. WILDHARDT: *Performance indicators and standards for Polish research libraries*. „Library and Information Research News” Vol. 27 (87), 2003, s. 17–28.

⁶⁷ W toku prac wskazano niedoskonałości rozwiązań, zawartych w projekcie rozporządzenia i zaproponował powołanie Zespołu ds. ujednolicenia zasad punktowania publikacji naukowych, który przygotowałby jednolity model opracowywania danych bibliograficznych na potrzeby oceny jednostek naukowych i naukowców. Podkreślono też, iż z uwagi na różnorodność form wydawniczych i zmienność sposobów publikowania wyników badań naukowych w takim gronie, obok przedstawicieli środowiska naukowego i centralnych organów decyzyjnych w zakresie polityki naukowej, powinni się znaleźć także kompetentni bibliotekarze i pracownicy informacji naukowej. Część uwag, na bieżąco zgłaszanych przez zespół roboczy KDBASP, została uwzględniona, niemniej

W roku 2015 MNiSW prowadziło konsultacje projektu rozporządzenia w sprawie Systemu Informacji o Nauce, poruszającego m.in. kwestie związane z PBN, tworzeniem narzędzi do szerokiego udostępniania treści naukowych oraz innych zagadnień, związanych z działaniem systemów biblioteczno-informacyjnych uczelni. Bibliotekarze BUŚ pracujący w ramach Zespołu ds. Bibliografii (Aleksandra E. Adamczyk, Aneta Drabek, Michał Tomaszek) przekazali do KDBASP obszerną analizę modułu Polskiej Bibliografii Naukowej.

Coroczne spotkania KDBASP odbywają się w różnych uczelniach, przede wszystkim w nowo wybudowanych lub zmodernizowanych bibliotekach akademickich. Zjazdy stwarzają szansę na bezpośrednie kontakty zawodowe, a także dają możliwość poznania nowoczesnych rozwiązań organizacyjnych, funkcjonalnych, technologicznych i architektonicznych.

W dniach 19–20 września 2013 roku Zjazd KDBASP odbył się w Centrum Informacji Naukowej i Bibliotece Akademickiej. W obradach wzięli udział członkowie Rady Wykonawczej Konferencji, dyrektorzy polskich bibliotek akademickich, a także zaproszeni goście: Elżbieta Stefańczyk, przewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski, prof. zw. dr hab. Jan Malicki, dyrektor Biblioteki Śląskiej, członek Krajowej Rady Bibliotecznej. Zjazd miał szczególnie charakter z uwagi na poszerzenie składu uczestników obrad. W debatach uczestniczyli dyrektorzy bibliotek uniwersyteckich, uczelni technicznych, rolniczych, pedagogicznych, ekonomicznych, medycznych, artystycznych oraz akademii wychowania fizycznego. W pierwszym dniu obrad przedstawiono i zatwierdzono *Sprawozdanie Rady Wykonawczej za kadencję 2009/2013*. Zebrani wysłuchali wykładu prof. J. Malickiego *Jedność w wielości. O konieczności konsolidacji środowiska bibliotekarskiego w Polsce* oraz wystąpień: Anny Grygorowicz *Polska Bibliografia Naukowa – POL-on – możliwości współpracy*, Jolanty Stępnia *SYNAT i współpraca bibliotek z tym systemem*, Ewy Dobrzyńskiej-Lankosz *Bibliotekarz dyplomowany – wymagania kwalifikacyjne po zmianach ustawodawczych* oraz dr hab. Artura Jazdona *AFBN i GUS*. Drugi dzień zjazdu zaowocował powołaniem Rady Wykonawczej na kadencję 2013–2017. W trakcie obrad dyskutowano wyniki ankiety płacowej za rok 2012 oraz propozycje uzupełnienia zapisów w Regulaminie KDBASP, a także omówiono kwestie akredytacji szkoleń i kursów przez SBP, projekt modyfikacji listy baz StatEL, sporządzanej na potrzeby statystyk i rankingów, a także kwestie budżetu na licencje krajowe i konsorcyjne. Różnorodny program zjazdu wynikał z wcześniejszej analizy potrzeb środowiska bibliotek akademickich i był realizowany z udziałem wybitnych specjalistów z tej dziedziny. Sesja zamykająca obrady podsumowała prace przyjęciem uchwał i wniosków, będących efektem ożywionych dyskusji nad przyszłością bibliotek szkół wyższych. Jednocze-

proponowane rozwiązanie systemowe ostatecznie nie zostało przyjęte. Zob. E. DOBRZYŃSKA-LANKOSZ: *Działalność Konferencji...*, s. 40.

śnie dowiodła korzyści płynących z integracji i współdziałania instytucji oraz koleżeńskich sieci wsparcia. Zjazd był też okazją do zaprezentowania CINIb-y jako nowoczesnego centrum edukacji, informacji i kultury, instytucji przyjaznej społeczności akademickiej i użytkownikom zewnętrznym, oferującej szeroki zakres usług informacyjnych.

Federacja Bibliotek Kościelnych Fides

Biblioteki szkół wyższych pełnią służebną rolę w macierzystych jednostkach. Chcąc sprostać coraz większym wymaganiom środowiska akademickiego współpracują nie tylko w ramach systemu biblioteczno-informacyjnego uczelni, ale wychodzą daleko poza jego granice. Śledząc dobre praktyki akademickich bibliotek zrzeszonych w konsorcjach, stowarzyszeniach i związkach⁶⁸, biblioteki kościelne powołały do życia Federację Bibliotek Kościelnych Fides. Ważną rolę w konsolidacji kościelnych księżnic odegrała Papieska Komisja ds. Dóbr Kulturowych Kościoła, według której

Biblioteki kościelne, w których są zachowane, a także udostępniane powstałe na przestrzeni wieków skarby kultury ludzkiej i chrześcijańskiej, stanowią niewyczerpane bogactwo wiedzy, w którym każda wspólnota, tak świecka jak i duchowna, może odnaleźć wspomnienie swojej przeszłości⁶⁹.

Jednak bezpośrednim celem powołania Federacji był wymóg chwili –

koordynacja prac nad komputeryzacją prac bibliotecznych oraz dążenie do stworzenia komputerowej sieci bibliotek kościelnych⁷⁰.

Zważywszy na to, że skarby kultury gromadzone i pieczołowicie przechowywane przez wieki w różnych typach bibliotek kościelnych, wymagały opracowania i udostępnienia własnych zasobów szerokiej rzeszy uczonym i badaczom, należało zainicjować konkretne działania. Idei tej przyświecały teoretyczne rozważania podjęte w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku, przez Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych zwłaszcza, podczas konferencji w 1987 roku, na której postulowano, że

⁶⁸ W 2014 roku w ramach czasopisma „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” wydano zeszyt tematyczny zatytułowany *Stowarzyszenia Bibliotekarzy*, w którym zaprezentowano m.in.: stowarzyszenia bibliotek kościelnych, medycznych, muzycznych, prawniczych i innych.

⁶⁹ F. MARCHISANO: *Biblioteki kościelne w misji Kościoła*. Tł. A. HOMAN. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 1996, 1–2, s. 33.

⁷⁰ K. GONET: *Komputeryzacja bibliotek i możliwości jej wpływu na procesy gromadzenia księgozbiorów w bibliotekach kościelnych. Zarys problematyki*. „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” t. 62, 1993, s. 260.

Komputeryzacja bibliotek jest warunkiem ich dalszego istnienia w społeczeństwie, ponieważ biblioteki niesprawnie działające, powoli dostarczające informacji bibliotecznych i bibliograficznych, staną się martwe, stracą czytelników, będą żyły tylko dla siebie⁷¹.

Wizja bibliotek bez czytelników pobudziła do działania przedstawicieli bibliotek kościelnych, którzy utworzyli grupę placówek wiodących, zaangażowanych w komputeryzację, na czele z ks. Krzysztofem Gonetem⁷², ówczesnym zastępcą dyrektora Biblioteki Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie. Z inicjatywy ks. K. Gonetę w 1991 roku zorganizowano naradę (z reprezentantami kilkunastu bibliotek, głównie uczelnianych, seminaryjnych i zakonnych, mających doświadczenia w dziedzinie komputeryzacji), na której powołano do istnienia Federację Bibliotek Kościelnych Fides. Jak zauważył ks. Jerzy Witczak (dyrektor Biblioteki Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, a następnie przewodniczący Federacji Bibliotek Kościelnych Fides)

biblioteki kościelne właściwie wyprzedziły działania bibliotek akademickich, bowiem ogólnopolska narada dyrektorów bibliotek szkół wyższych na temat „Komputeryzacja bibliotek” odbyła się we Wrocławiu dopiero 11–12 lutego 1992 roku⁷³.

Kolejne lata obfitowały w zebrania, narady robocze, ustalenia, aż do oficjalnego erygowania przez Konferencję Episkopatu Polski w 1995 roku Federacji Bibliotek Kościelnych Fides⁷⁴. Z kolei Rozporządzeniem Rady Ministrów nadano Federacji osobowość prawną stowarzyszenia, działającego na mocy zatwierdzonego statutu, w którym określono, że

Celem Federacji jest popieranie chrześcijańskiej doktryny, podejmowanie poczynań związanych z ewangelizacją oraz ożywienie duchem chrześcijańskim porządku doczesnego przez usprawnienie działalności polskich bibliotek kościelnych, wdrożenie postępu technicznego, a w szczególności komputeryzacja prac bibliotecznych⁷⁵.

⁷¹ M. WROCŁAWSKA: *Możliwości komputeryzacji bibliotek*. „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” t. 56, 1988, s. 147.

⁷² K. GONET: *Autobiografia bibliotekarza i bibliotekoznawcy (do października 2016 roku)*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” t. 23, 2017, nr 1, s. 181–190.

⁷³ J. WITCZAK: *25 lat komputeryzacji bibliotek kościelnych w Polsce – dorobek Federacji Fides*. „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” t. 106, 2016, s. 335

⁷⁴ *Dekret Konferencji Episkopatu Polski. 7 kwietnia 1995*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 1995, nr 1, s. 7.

⁷⁵ *Statut Federacji Bibliotek Kościelnych Fides*. Art. 6. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2000, nr 1–2, s. 31.

Tak postawiony cel był konsekwentnie realizowany przez biblioteki członkowskie, które z każdym rokiem podejmowały ustalenia statutowe, poprzez szkolenia, warsztaty, prelekcje, a w konsekwencji wdrażanie komputeryzacji w macierzystych placówkach.

Podobnie rzecz miała się w Bibliotece Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach, poprzednicze Biblioteki Teologicznej, gdzie

automatyzacja procesów bibliotecznych rozpoczęła się w 1993 roku i obejmowała proces opracowania zbiorów⁷⁶.

Przystąpienie Biblioteki WŚSD w 1995 roku do Federacji Bibliotek Kościelnych Fides zintensyfikowało te działania. Po kilku latach wyteżonej pracy wszystkie procesy biblioteczne poczynszyszy od opracowania, poprzez gromadzenie i udostępnianie a na pracach administracyjno-biurowych skończywszy zostały skomputeryzowane.

W 2000 roku po utworzeniu Wydziału Teologicznego w strukturach Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Bibliotekę WŚSD przekształcono w Bibliotekę Teologiczną, a ta z kolei kontynuowała i rozwijała dobre praktyki swojej poprzedniczki w zakresie komputeryzacji.

W 2002 roku, zgodnie ze statutem Federacji przedstawiciel Biblioteki Teologicznej został członkiem zwyczajnym Federacji⁷⁷, a tym samym zaczął uczestniczyć w corocznych Walnych Zgromadzeniach. Aktywność Biblioteki Teologicznej została dostrzeżona wśród bibliotek członkowskich, dlatego w 2007 roku Bogumiła Warząchowska weszła w skład Zarządu pełniąc obowiązki zastępcy przewodniczącego Federacji. Również pracownicy teologicznej ksiąźnicy od początku utworzenia biblioteki aktywnie uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez Biuro ds. Rozwoju i Komputeryzacji (powołane przez Federację), zdobywając kompetencje w zakresie programu komputerowego MAK, w którym wówczas pracowała większość bibliotek kościelnych. Nie bez znaczenia był również fakt, zaangażowania Andrzeja Jurka (ówczesnego informatyka Wydziału Teologicznego) w komputeryzację Biblioteki Teologicznej⁷⁸, który profesjonalnie udoskonalał system komputerowy nie tylko w macierzystej instytucji, ale wielokrotnie wspierał biblioteki człon-

⁷⁶ J. SZULC: *Automatyzacja Biblioteki Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach*. „Fides Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 1998, nr 1, s. 84.

⁷⁷ „Członkiem zwyczajnym Federacji może być osoba fizyczna reprezentująca bibliotekę kościelną w Polsce posiadającą osobowość prawną lub bibliotekę na terenie Polski należącą do kościelnej osoby prawnej, a także bibliotekę uczelni, wydziału lub innej instytucji pozostającej w całości lub w części pod nadzorem władz Kościoła katolickiego”. *Statut Federacji Bibliotek Kościelnych Fides*. Art. 8. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2000, nr 1–2, s. 32.

⁷⁸ A. JUREK: *Komputeryzacja Biblioteki Teologicznej. Stan obecny i perspektywy rozwoju*. W: *Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce. Historia i współczesność*. Red. H. OLSZAR, B. WARZĄCHOWSKA. Katowice 2009, s. 103–110.

kowskie swoją wiedzą i umiejętnościami. Dzięki specjalistom zatrudnionym w bibliotekach Federacji, była możliwość uczestniczenia w wielu kursach, warsztatach i szkoleniach organizowanych w bibliotekach zrzeszonych, a także zapewniona była stała pomoc w dokształcaniu pracowników, wynikająca z wprowadzania nowoczesnych technik komputerowych, programów bibliotecznych i automatyzacji procesów informatycznych.

Warto zaznaczyć, że Biblioteka Teologiczna przy współudziale władz diekańskich macierzystego Wydziału była inicjatorką wymiany międzybibliotecznej pomiędzy bibliotekami wydziałów i uczelni teologicznych, następnie między pozostałymi placówkami zrzeszonymi w Federacji⁷⁹. Efektem tej kooperacji było nawiązanie współpracy z bibliotekami polskimi zagranicznymi, z którymi na zasadach wzajemności prowadzona jest wymiana dorobku publikacyjnego pracowników Wydziału Teologicznego UŚ, a także koordynacja badań z wieloma ośrodkami myśli teologicznej w Polsce. Wymiernym zyskiem dla instytucji partnerskich są nie tylko publikacje nowości wydawniczych z aktualnie prowadzonych badań, ale także promocja szeroko pojętej działalności naukowo-dydaktycznej poszczególnych uczelni. Ponadto, podkreślić należy współpracę w zakresie uzupełniania zbiorów na podstawie list wysyłkowych z dubletami i drukami zbędnymi, dzięki którym wiele bibliotek może skompletować roczniki czasopism, scalić serie wydawnicze i dopełnić brakujące tytuły⁸⁰. Również wypożyczenia międzybiblioteczne, czy przysyłanie zeskanowanych lub skopiowanych artykułów odbywa się sprawnie wśród bibliotek partnerskich w ramach Federacji.

W 2007 roku Biblioteka Teologiczna była gospodarzem trzynastego Walnego Zgromadzenia Federacji Bibliotek Kościelnych Fides⁸¹. Obradom towarzyszyła konferencja środowiskowa z udziałem pracowników bibliotek naukowych regionu i prelegentów z Instytutu Bibliekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego. Spotkanie to dało okazję do nawiązania współpracy Federacji z Sekcją Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Zarządzie Okręgu w Katowicach, dzięki czemu w 2009 roku zorganizowano na Wydziale Teologicznym wspólną konferencję „Finanse bibliotek naukowych a ochrona dóbr kultury”. Następnie w 2013 roku przygotowano konferencję „Jedność w różnorodności. Współpraca bibliotek akademickich”, a w 2014 roku wspólnie z Duszpasterstwem Bibliotekarzy Archidiecezji Katowickiej sympozjum „Bibliotekarze w służbie człowieka i książki”.

⁷⁹ E. OLSZOWY: *Wymiana krajowa w Bibliotece teologicznej Uniwersytetu Śląskiego*. „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne” t. 82, 2004, s. 177–186; EADEM: *Wymiana zagraniczna w Bibliotece Teologicznej*. W: *Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce. Historia...*, s. 132–142.

⁸⁰ A. JUREK: *Współpraca bibliotek kościelnych w przekazywaniu dubletów i druków zbędnych. Wykorzystanie nowoczesnych form zarządzania zbiorami*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2010, nr 1–2, s. 140–149.

⁸¹ B. WARZĄCHOWSKA: *Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES (Katowice)*. „Śląskie. Studia Historyczno-Teologiczne” 2009, z. 1, s. 279–281.

Współpraca Federacji Bibliotek Kościelnych Fides ze środowiskiem naukowym Katowic owocowała również na polu publikacyjnym. Wydawany od 1995 roku półrocznik „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” redagowany jest od 2009 przy współudziale pracowników Biblioteki Teologicznej⁸². Redaktorem naczelnym pisma od 2012 roku jest Bogumiła Warząchowska. Natomiast odpowiedzialna za tłumaczenie tekstów angielskich i angielskojęzyczną stronę internetową periodyku odpowiada Ewa Sąsiadek pracownik Biblioteki Teologicznej. Autorami wielu artykułów są pracownicy i studenci IBiIN oraz WT, jak również bibliotekarze CINIb-y i Biblioteki Śląskiej. Ponadto w skład Rady Naukowej periodyku weszła Prof. Irena Socha pracownik naukowy IBiIN, a także w grupie recenzentów pisma znaleźli się: Prof. Maria Pawłowiczowa, Prof. Edward Różycki, Prof. Zbigniew Żmigrodzki, emerytowani pracownicy naukowcy UŚ. Zaangażowanie śląskiego środowiska naukowego w merytoryczny poziom pisma sprawił, że „Fides” znalazł się na liście ministerialnej czasopism z pięcioma punktami w ocenie parametrycznej.

Nie bez znaczenia jest fakt, że Federacja Bibliotek Kościelnych Fides doceniła wkład pracy pracowników naukowych Uniwersytetu Śląskiego na rzecz Federacji i „Fidesu” i przyznała (na wniosek Zarządu zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie) „członkostwo honorowe”⁸³ tym najbardziej zasłużonym. Wśród wyróżnionych znaleźli się: dr Jolanta Szulc (wieloletni sekretarz Zarządu), prof. Irena Socha (członek Rady Naukowej), prof. Maria Pawłowiczowa i prof. Zbigniew Żmigrodzki (recenzenci półrocznika). Ponadto członkowie honorowi mają prawo uczestnictwa w Walnych Zgromadzeniach służąc głosem doradczym w wielu decyzjach podejmowanych przez Zarząd Federacji.

Istotnym przedsięwzięciem, nie mniej ważnym jak skomputeryzowanie bibliotek, było dla Federacji Bibliotek Kościelnych Fides opracowanie bibliografii piśmiennictwa teologicznego i dziedzin pokrewnych. Chociaż od wielu lat postulowano utworzenie kompletnej bibliografii nauk teologicznych, to jednak próby te ze strony poszczególnych bibliotek członkowskich nie dawały pełnego rezultatu. Dopiero nawiązanie współpracy z Biblioteką Narodową w 2011 roku dało możliwość zapoczątkowania prac nad tworzeniem Elektronicznej Bibliografii Nauk Teologicznych⁸⁴. Dzięki przekazany nieodpłatnie, istniejącym już opisom w BZCz z lat 1996–2011, a także nowym, dostarczany w cyklu miesięcznym rekordom, baza zaczęła funkcjonować. Uzupełniana

⁸² B. WARZĄCHOWSKA: *Półrocznik „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych”. Stan obecny i perspektywy rozwoju* „Forum Bibliotek Medycznych” 2015, nr 1, s. 281–296.

⁸³ W myśl art. 8 ust. 4 Statutu „Członkami honorowymi mogą być osoby fizyczne i reprezentanci osób prawnych o szczególnych zasługach dla Federacji”. *Statut Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 1995, nr 1, s. 10.

⁸⁴ J. WITCZAK: *Funkcjonowanie centralnego serwisu informacji katalogowej i bibliograficznej FIDES w 2011 roku*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2012, nr 1 (34), s. 173–177.

jest regularnie przez pracowników bibliotek kościelnych o brakujące tytuły i roczniki czasopism, a także wzbogacana o prace zbiorowe, głównie księgi jubileuszowe i materiały konferencyjne oraz serie wydawane na wydziałach teologicznych. Obecnie baza indeksuje ponad 102 000 opisów bibliograficznych z 203 tytułów czasopism i 519 prac zbiorowych.

Z dużym zaangażowaniem w tworzenie EBNT włączyła się Biblioteka Teologiczna, w której dość sprawnie opracowaniem opisów zajęła się Agata Muc⁸⁵. Po odbyciu cyklu szkoleń w Bibliotece Narodowej i w centrum NUKAT oraz bieżącej konsultacji z odpowiedzialnym za bibliografię ks. Jerzym Witczakiem, uzupełniła ona bazę o brakujące roczniki czasopisma „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne”, które ukazuje się od 1968 roku oraz o wszystkie tomy rocznika „Studia Pastoralne” wychodzącego od 2005 roku. Ponadto wprowadzono do bazy wszystkie księgi jubileuszowe, które ukazały się na Wydziale Teologicznym od 2001 roku, a także prace zbiorowe z serii *Studia i Materiały Wydziału Teologicznego* Do 2017 roku Biblioteka Teologiczna dostarczyła do EBNT 2 134 opisy, co w skali wszystkich rekordów w bazie, daje pewien skromny, ale jednak znaczący wkład.

Federacja Bibliotek Kościelnych Fides ze znaczącą odpowiedzialnością włączyła się w 1995 roku we współpracę z bibliotekami europejskimi, będąc jednym z dwunastu członków zwyczajnych Bibliothèques Europeennes de Théologie (BETH)⁸⁶ – międzynarodowego stowarzyszenia bibliotekarzy bibliotek kościelnych. Celem tej organizacji jest

rozwijanie współpracy pomiędzy teologicznymi i kościelnymi bibliotekami w Europie, wspieranie ich rozwoju poprzez wymianę oświadczeń oraz reprezentowanie ich interesów w środowiskach akademickich i na płaszczyźnie międzynarodowej, tak aby zachować i promować bogate kulturowe dziedzictwo Europy w nich nagromadzone⁸⁷.

Przedstawiciele bibliotek zrzeszonych w BETH corocznie uczestniczą w Zgromadzeniu Generalnym, w siedzibie jednej z bibliotek członkowskich, a „wizyty te mają wielką wagę, pozwalają bowiem Zarządowi zapoznać się lepiej z sytuacją bibliotek teologicznych w różnych krajach”⁸⁸.

⁸⁵ A. MUC: *Elektroniczna Bibliografia Nauk Teologicznych jako źródło do badań historyczno-teologicznych*. „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” t. 109, 2018, s. 247–261.

⁸⁶ A. GEUNS: *BETH czy CONSEIL: co z nazwą?*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 1999, nr 2, s. 147–148; P. BIFFA: *BETH – Europejskie Stowarzyszenie Bibliotek Teologicznych*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2005, nr 1–2, s. 201–203.

⁸⁷ Cyt. za B. BONAR: *Stowarzyszenia bibliotek teologicznych a komputeryzacja w bibliotekach kościelnych w Polsce – zarys problematyki*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2007, nr 1–2, s. 43.

⁸⁸ J. WITCZAK: *Sprawozdanie z 33 Walnego Zgromadzenia BETH (Lyon 4–8.09.2004)*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2005, nr 1–2, s. 209.

Reprezentanci krajów członkowskich przedstawiają dotychczasową działalność swojego stowarzyszenia, postulują wdrożenie najnowszych technologii oraz oferują pomoc w dostępie do baz bibliograficzno-informacyjnych.

Federacja Bibliotek Kościelnych Fides dwukrotnie gościła w Polsce BETH. Po raz pierwszy w 1998 roku w Krakowie w Papieskiej Akademii Teologicznej, włączając się „w obchody 600-lecia Wydziału Teologicznego Akademii Krakowskiej”⁸⁹. Była również przy tym okazja do zwiedzenia Biblioteki Papieskiej Akademii Teologicznej, Biblioteki Jagiellońskiej oraz skarbów narodowych w bibliotece na Jasnej Górze.

Po 15-stu latach od ostatniego spotkania BETH w Polsce, kolejny zjazd przedstawicieli bibliotek europejskich odbył się we Wrocławiu w Bibliotece Papieskiego Wydziału Teologicznego w 2014 roku. W przygotowanie programu zaangażowała się Biblioteka Teologiczna UŚ i jako jedyny przedstawiciel Federacji Bibliotek Kościelnych Fides zaprezentowała dwa wystąpienia: *Periodicals of the Church libraries in Poland* oraz *Theology Faculty libraries of Poland – history, resources, cooperation*, które spotkały się z dużym zainteresowaniem europejskiego grona bibliotekarzy. Ponadto zwiedzono nowoczesne siedziby Biblioteki Uniwersyteckiej i Biblioteki Politechniki Wrocławskiej, a także historyczne zbiory Zakładu Narodowego im. Ossolińskich.

Federacja Bibliotek Kościelnych Fides przekracza granice Europy, współpracując ze Stowarzyszeniem Amerykańskich Bibliotek Teologicznych – American Theological Library Association (ATLA), które zrzesza ponad tysiąc członków indywidualnych i instytucjonalnych, związanych z bibliotekami teologicznymi i zaangażowanych w prace bibliograficzne⁹⁰. Również podpisano umowy między ATLA a BETH, a dzięki nawiązanym kontaktom Polska znalazła się na liście krajów wyznaczonych do 50% zniżki na zakup wybranych baz, a także pozyskała specjalistyczną literaturę teologiczną od zachodnich bibliotek, wydawców i nauczycieli akademickich. Wśród uprzywilejowanych instytucji była także Biblioteka Teologiczna, którą obdarowano pokaźnym zestawem literatury teologicznej. Podobne komplety najnowszych publikacji teologicznych otrzymały biblioteki z krajów Europy Środkowej i Wschodniej od Fundacji Theological Book Network (TBN)⁹¹, w tym znaczna liczba bibliotek członkowskich z BETH i Federacji Bibliotek Kościelnych Fides.

⁸⁹ J. BEDNARCZYK: *Walne Zgromadzenie Międzynarodowej Rady Stowarzyszeń Bibliotek Teologicznych Krajów 12–18 września 1998 r.* „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 1999, nr 2, s. 7.

⁹⁰ B. BONAR: *Stowarzyszenia bibliotek teologicznych a komputeryzacja w bibliotekach kościelnych w Polsce – zarys problematyki.* „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2007, nr 1–2, s. 44.

⁹¹ J. WALUŚ: *Działalność fundacji Theological Book Network.* „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2012, nr 1, s. 116.

Na przestrzeni ponad dwudziestopięcioletniej działalności, Federacja Bibliotek Kościelnych Fides dała się poznać, jako prężnie funkcjonująca organizacja zarówno wśród bibliotek kościelnych dla których została powołana, jak też innych placówek, którym służy pomocą i wsparciem⁹². Współpraca z organizacjami, stowarzyszeniami oraz fundacjami polskimi i zagranicznymi sprawia, że Federacja otwarta jest na nowości technologiczne i informacyjne, które sprawnie przyswaja, wdraża i udoskonala we wszystkich bibliotekach członkowskich. Przynależność do Federacji daje siłę, wsparcie, poczucie bezpieczeństwa i wspólnoty dla zrzeszonych placówek, a także jest punktem odniesienia w wielu przedsięwzięciach bibliotecznych.

Spotkania Kierowników Polskich Bibliotek Prawniczych

Biblioteki prawnicze, ze względu na swoją wyjątkowość związaną z tematyką gromadzonych zbiorów i charakterystyczną grupą odbiorców (studentów prawa, pracowników naukowych, prawników i innych osób zainteresowanych tematyką prawniczą), zaliczane są do grupy bibliotek specjalistycznych. Do tej kategorii placówek – poza bibliotekami akademickimi, najczęściej bibliotekami wydziałów prawa i administracji – zaliczają się: Biblioteka Sejmowa w Warszawie, Biblioteka Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, biblioteki sądów, prokuratur i kancelarii prawnych. Próba zaspokojenia różnorodnych potrzeb czytelnich użytkowników tych instytucji zrodziła konieczność współpracy i kontaktów z innymi instytucjami o podobnym profilu gromadzonych zasobów⁹³.

W Polsce wielokrotnie podejmowano próby nawiązania współpracy między bibliotekami specjalistycznymi. Początkowo kooperacja miała różnorodną postać. Były to przykładowo spotkania podczas targów książek i konferencji, kiedy można było wymieniać się doświadczeniami zawodowymi oraz opiniami na różne, często trudne tematy. Formalna współpraca między bibliotekami specjalistycznymi rozpoczęła się w momencie powstania *Uchwały nr 35 Rady Ministrów z 12 lutego 1971 r. w sprawie rozwoju informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej*⁹⁴, w świetle której biblioteki zostały zobligowane do podjęcia działalności informacyjnej w ramach krajowe-

⁹² B. WARZĄCHOWSKA: *Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES w przeddzień jubileuszu 25-lecia*. „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 2, s. 73–89.

⁹³ B. GÓRNA, W. ZIĘBA: *Kontakty Biblioteki Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego*. W: *Współpraca regionalna i ogólnopolska bibliotek naukowych Wrocławia* [Dokument elektroniczny]. Pod red. J. CZYREK, B. GÓRNEJ; Korporacja Bibliotekarzy Wrocławskich, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu. Wrocław 2009, s. 123–129.

⁹⁴ *Uchwała nr 35 Rady Ministrów z 12 lutego 1971 r. w sprawie rozwoju informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej*. M.P. 1971, nr 14, poz. 1040.

go systemu informacyjnego. Wówczas kierownik Biblioteki INP PAN, Tekla Zawilińska, wyszła z inicjatywą zacieśnienia współpracy między bibliotekami prawniczymi⁹⁵.

Pierwszym efektem tych działań było wypracowanie schematu podziału nauk prawnych. Pomysły, plany i koncepcje przygotowane przez pracowników kolejnego koordynatora współpracy, jakim stała się Biblioteka Sejmowa, zmierzały do ustanowienia Biblioteki Sejmowej Centralnym Ośrodkiem Informacji Legislacyjnej. W świetle *Zarządzenia nr 1 Ministra Kultury i Sztuki, Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki oraz sekretarza naukowego PAN z 26 kwietnia 1979 na Bibliotekę Sejmową, jako Centralną Bibliotekę Legislacyjną* został nałożony obowiązek gromadzenia i opracowania zbiorów. Obok rejestru aktów normatywnych elementem systemu miał być Centralny Katalog Literatury Prawniczej, który poza zasobami Biblioteki Sejmowej miał obejmować zbiory 17. innych bibliotek prawniczych, w tym dziewięć uniwersyteckich⁹⁶.

W kolejnych latach relacje między pracownikami bibliotek środowiska prawniczego, dzięki szybkiemu rozwojowi technologicznemu, jak również przemianom społeczno-politycznym mającym miejsce w latach 80. i 90. nabrały charakteru nieformalnego. W ich wyniku w 2002 roku odbyło się spotkanie kierowników trzech bibliotek wydziałów prawa uniwersytetów wrocławskiego, poznańskiego i śląskiego. Inicjatorem spotkania był Janusz Byliński, kierownik Biblioteki Wydziału Prawa Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Rok później, 16 czerwca 2003 roku, również we Wrocławiu pod kierunkiem Bożeny Górnej, odbyło się pierwsze spotkanie kierowników wydziałowych bibliotek prawniczych, w którym brali udział reprezentanci siedmiu bibliotek akademickich⁹⁷. Obecnie w spotkaniach kierowników uczestniczą także przedstawiciele

⁹⁵ Szerzej o tym: D. GBURSKA: *Spotkania kierowników bibliotek prawniczych*. „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 2, s. 160–161.

⁹⁶ Ibidem, s. 162.

⁹⁷ W spotkaniach na przestrzeni lat brali udział kierownicy Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, Biblioteki Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II, Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mari-Curie Skłodowskiej w Lublinie, Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego, Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Biblioteki Wydziału Prawa Uniwersytetu Rzeszowskiego, Biblioteki Collegium Polonicum w Ślubicach, Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego, Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, Biblioteki Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, Biblioteki Sejmowej i Kancelarii Prawniczej Lovells w Warszawie. E. GACA: *Współpraca bibliotek prawniczych w Polsce*. „Rocznik Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego” 2012, s. 75.

prawniczego rynku wydawniczego, którzy włączają się do dyskusji nad kształtem nowoczesnej biblioteki prawniczej. Jednocześnie wydawcy i dystrybutorzy publikacji otrzymują uwagi na temat oferowanych przez nich usług i produktów (np. wprowadzenie kursu e-learningu do bazy Legalis, rozszerzenie oferty wydawniczej na smartfony⁹⁸).

Dotychczas zorganizowano 14 zjazdów kierowników bibliotek prawniczych. Każde ze spotkań odbywa się w innym miejscu kraju, a najnowsze, jubileuszowe będzie miało miejsce w 2017 roku w Szczecinie (już po raz drugi). Podczas tych nieformalnych zjazdów bibliotekarze mieli możliwość odwiedzenia bibliotek we Wrocławiu, Słubicach, Frankfurt nad Odrą, Berlinie, Szczecinie, Krakowie, Katowicach, Cieszynie, Toruniu, Warszawie, Poznaniu, Toruniu, Lublinie i Opolu⁹⁹.

Z czasem grono osób biorących udział w spotkaniach rozszerzyło się na kolejne instytucje (biblioteki wyższych szkół prywatnych¹⁰⁰, sądowe), chcące czerpać z dorobku i rozwiązań wypracowanych w trakcie zjazdów. Ich charakter zresztą ewoluował. Tematyka pierwszych spotkań kierowników była zogniskowana wokół spraw bieżących. Jednym z celów tych zebrań było zawiązanie bardziej formalnej współpracy środowiska bibliotekarzy bibliotek prawniczych, wspólne rozwiązywanie problemów, wymiana doświadczeń i stworzenie strategii radzenia sobie z różnymi sytuacjami kryzysowymi, z jakimi na co dzień borykają się pracownicy księżnic. Wiele uwagi poświęcono kwestiom związanym z racjonalnym gromadzeniem literatury. Z jednej strony problemy w tym zakresie wynikały z dezorganizacji rynku księgarskiego, co było związane ze zmianami ustrojowymi, a z drugiej za istotne uznano ustalenie długoterminowej polityki zarządzania zbiorami, która mogłaby pozwolić na poprawę sytuacji i oszczędności. Chęć zgromadzenia właściwej tematycznie literatury pociągnęła za sobą próbę skoordynowania prac nad tym procesem. Kwestie te były szczególnie istotne w odniesieniu do literatury zagranicznej, jak i wymiany wydawnictw uczelnianych, darów czy dubletów.

⁹⁸ M. KUNICKA: *Biblioteka się liczy. Konferencja Kierowników Polskich Bibliotek Prawniczych w Lublinie i Kazimierzu Dolnym (20–21.06.2013)*. http://biblioteka.prawo.uni.wroc.pl/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=31&Itemid=193 [dostęp: 15.05.2017].

⁹⁹ Uczestnicy mieli możliwość odwiedzenia m.in. Staatsbibliothek i Bundestag w Berlinie, Bibliotekę Śląską w Katowicach, Bibliotekę Uniwersytetu Warszawskiego, Bibliotekę Jagiellońską w Krakowie, w tym pracownię odkwaszania papieru, Centrum Informacji Naukowej i Bibliotekę Akademicką w Katowicach, Książnicę Cieszyńską, Muzeum Drukarstwa w Cieszynie, Bibliotekę Konwentu Zakonu Bonifratrów w Cieszynie, Bibliotekę Scherschnika w Cieszynie i wiele innych instytucji.

¹⁰⁰ Biblioteka Uczelni Łazarskiego, Biblioteka Akademii Leona Koźmińskiego.

Podczas spotkań niejednokrotnie dyskutowano również na temat różnych możliwości korzystania z zasobów wirtualnych (np. Wirtualnej Biblioteki Prawniczej dostępnej pod adresem: <http://vifa-recht.de/>)¹⁰¹.

Za istotne zadania bibliotek prawniczych uznano też zacieśnienie współpracy międzyinstytucjonalnej, tak aby zaspokoić potrzeby czytelników. Podejmowane podczas spotkań tematy stały się przyczynkiem do kolejnych dyskusji nad rolą i miejscem bibliotek wydziałowych i instytutowych na współczesnych wydziałach uczelni wyższych, a dzięki ustaleniom można było wypracować nowe, wspólne metody doskonalenia i efektywnego zarządzania placówkami. Uczestnicy spotkań starali się ponadto wspierać w kwestii nowo powstających budynków bibliotek.

Inicjatywy podjęte podczas spotkań zaowocowały ponadto opracowaniem w 2006 roku listy czasopism zagranicznych gromadzonych i prenumerowanych w poszczególnych bibliotekach, która jest dostępna na stronie WWW inicjatora spotkań¹⁰². To przedsięwzięcie jest o tyle ciekawe, iż planuje się wzbogacenie spisu o prezentację zasobów bibliotek wielkich kancelarii prawnych, które posiadają bardzo interesujące zbiory.

Z czasem zaprezentowana formuła spotkań warsztatowo-dyskusyjnych wyczerpała się, a spotkania przybrały charakter konferencji naukowych lub fachowych, podczas których można było poznać specyfikę pracy bibliotek prawniczych¹⁰³. O swojej pracy mówili sami bibliotekarze jak i zaproszeni goście, prezentując m.in. informacje na temat „Zbiorów cyfrowych w bibliotekach prawniczych” (Wrocław 2011), „Kultury w Bibliotekach Prawniczych” (Toruń 2012) czy roli i znaczenia książnic podczas spotkania w Lublinie w 2013 roku pt. „Biblioteka się liczy”, jak również omawiając zagadnienia „Książki i biblioteki wczoraj i dziś” (Katowice 2014)¹⁰⁴. Czasami termin organizacja spotkań zbiegał się z inną konferencją, w której uczestnicy mieli możliwość uczestniczyć¹⁰⁵.

¹⁰¹ *Drugie Spotkanie Kierowników Polskich Bibliotek Prawniczych*. http://biblioteka.prawo.uni.wroc.pl/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=19&Itemid=184 [dostęp: 15.05.2017].

¹⁰² Na tej stronie WWW zamieszczane są także sprawozdania z poszczególnych zjazdów. http://biblioteka.prawo.uni.wroc.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=60&Itemid=136

¹⁰³ M. GAPIŃSKA: *XIV Ogólnopolska Konferencja Polskich Bibliotek Prawniczych „Biblioteka prawnicza jako warsztat pracy prawnika – badacza – naukowca”* (Warszawa 22–23 września 2016). „Nowa Biblioteka” 2017, nr 1, [w druku].

¹⁰⁴ Inne konferencje to: „Wirtualny świat informacji prawniczej” (Opole–Brzeg 2015); „Biblioteka prawnicza jako warsztat pracy prawnika – badacza – naukowca” (Warszawa 2016).

¹⁰⁵ Np. w 2005 roku podczas trzeciego spotkania w Szczecinie bibliotekarze uczestniczyli w konferencji „Wzorce współpracy bibliotek naukowych w Polsce”.

Pokłosiem spotkań kierowników, poza ustaleniami i wymianą informacji, były także publikacje, jak np. przewodnik po współpracujących ze sobą bibliotekach zawierający dane adresowe poszczególnych placówek. Obrady doczekały się ponadto opracowania poświęconego ocenie i kierunkom podejmowanej współpracy, które przygotowała jedna z uczestniczek zjazdów, Ewa Gaca¹⁰⁶.

Do ważnych osiągnięć spotkań kierowników bibliotek prawniczych należy zaliczyć dobrze układającą się współpracę w zakresie wypożyczeń międzybibliotecznych¹⁰⁷ i rozpoczęcie prac cyfryzacyjnych stawiających sobie za cel ochronę najwartościowszych dokumentów poprzez tworzenie wersji cyfrowych¹⁰⁸. Natomiast postulatem, którego nie udało się na razie sfinalizować jest powołanie do życia konsorcjum, którego celem byłoby przede wszystkim nawiązanie szeroko rozumianej współpracy środowiska obsługującego grupę czytelniczą posiadającą specyficzne potrzeby – pracowników naukowych i prawników (przyszłych i obecnych). Ta współpraca miałaby skupiać się wokół kwestii związanych z negocjowaniem korzystniejszych warunków umów i licencji baz danych, w szczególności tych, które dotyczą prenumeraty czasopism zagranicznych, jak i innych baz danych oraz elektronicznych źródeł informacji prawniczej. Niestety, powołanie do życia konsorcjum wymaga rozwiązania wielu kwestii związanych z odmiennymi modelami organizacji zainteresowanych nim bibliotek.

Bibliografia

- Akta Archiwum Zarządu Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.
BIFFA P.: *BETH – Europejskie Stowarzyszenie Bibliotek Teologicznych*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2005, nr 1–2, s. 201–203.
BŁASZCZYK S., WOŁOCH K.: *Na jubileusz 55-lecia reaktywowania Koła Śląskiego Związku Bibliotekarzy Polskich w Katowicach*. Katowice 2000.
BONAR B.: *Stowarzyszenia bibliotek teologicznych a komputeryzacja w bibliotekach kościelnych w Polsce – zarys problematyki*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2007, nr 1–2, s. 44.
Czwarte Spotkanie Kierowników Polskich Bibliotek Prawniczych. http://biblioteka.prawo.uni.wroc.pl/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=24&Itemid=186 [dostęp: 15.05.2017].
Dekret Konferencji Episkopatu Polski. 7 kwietnia 1995. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 1995, nr 1, s. 7.

¹⁰⁶ E. GACA: *Współpraca bibliotek prawniczych w Polsce*. „Rocznik Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego” 2012, s. 75–85.

¹⁰⁷ B. GÓRNA, W. ZIĘBA: *Biblioteka wydziałowa*. W: *Księga jubileuszowa na siedemdziesięciolecie Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego*. Pod red. M. JABŁOŃSKIEGO. Wrocław 2015, s. 707.

¹⁰⁸ Czwarte Spotkanie Kierowników Polskich Bibliotek Prawniczych. http://biblioteka.prawo.uni.wroc.pl/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=24&Itemid=186 [dostęp: 15.05.2017].

- DOBRYŃSKA-LANKOSZ E.: *Działalność Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich*. „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 2, s. 37–44.
- DOBRYŃSKA-LANKOSZ E.: *Konferencja Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich (1997–2011)*. „Forum Bibliotek Medycznych” 2011, nr 1, s. 10–52.
- Drugie Spotkanie Kierowników Polskich Bibliotek Prawniczych*. http://biblioteka.prawo.uni.wroc.pl/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=19&Itemid=184 [dostęp: 15.05.2017].
- DZIADKIEWICZ W.: *Czym jest i czym winno być Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich?* „Kwartalnik Metodyczny” r. 8, 1983, nr 1–2, s. 74–79.
- DZIADKIEWICZ W.: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w województwie katowickim. Skróty referatu wygłoszonego na sesji popularnonaukowej w dniu 11 maja 1987 roku z okazji 70-lecia SBP i 50-lecia Koła Śląskiego*. „Książnica Śląska” t. 24, 1988–1993, s. 139–142.
- GACA E.: *Współpraca bibliotek prawniczych w Polsce*. „Rocznik Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego” 2012, s. 75–85.
- GACIŃSKA M.: *Bibliotekarze BUŚ w Ołomuńcu*. „Gazeta Uniwersytecka. Miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” 2001, nr 1, s. 8.
- GACIŃSKA M.: *Śląscy bibliotekarze w Ołomuńcu*. „Bibliotekarz” 2001, nr 12, s. 22–24.
- GAPIŃSKA M.: *XIV Ogólnopolska Konferencja Polskich Bibliotek Prawniczych „Biblioteka prawnicza jako warsztat pracy prawnika – badacza – naukowca”* (Warszawa 22–23 września 2016). „Nowa Biblioteka” 2017, nr 1 [w druku].
- GBURSKA D.: *Spotkania kierowników bibliotek prawniczych*. „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 2, s. 160–164.
- GĘBOŁYŚ Z.: *Zawód bibliotekarza i kształcenie bibliotekarzy w Polsce*. W: *Bibliotekarstwo*. Red. Z. ŻMI-GRODZKI. Wyd. 2. Warszawa 1998, s. 385–387.
- GONET K.: *Autobiografia bibliotekarza i bibliotekoznawcy. (Do października roku 2016 r.)* „Fides Biuletyn Bibliotek Kościelnych” t. 23, 2017, nr 1, s. 181–190.
- GONET K.: *Komputeryzacja bibliotek i możliwości jej wpływu na procesy gromadzenia księgozbiorów w bibliotekach kościelnych. Zarys problematyki*. „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” t. 62, 1993, s. 255–268.
- GÓRNA B., ZIĘBA W.: *Biblioteka wydziałowa*. W: *Księga jubileuszowa na siedemdziesięciolecie Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego*. Pod red. M. JABŁOŃSKIEGO. Wrocław 2015, s. 707.
- GÓRNA B., ZIĘBA W.: *Kontakty Biblioteki Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego*. W: *Współpraca regionalna i ogólnopolska bibliotek naukowych Wrocławia* [Dokument elektroniczny]. Pod red. J. CZYREK, B. GÓRNEJ; Korporacja Bibliotekarzy Wrocławskich, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu. Wrocław 2009, s. 123–129.
- GÓRSKI M.: *Konferencja Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich (KDBASP) – dobra praktyka współpracy polskich bibliotek akademickich*. „Forum Bibliotek Medycznych” 2015, nr 1, s. 11–25.
- GWIOŹDZIK J.: *O stowarzyszeniach bibliotekarzy...* „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 2, s. 9.

- JUREK A.: *Komputeryzacja Biblioteki Teologicznej. Stan obecny i perspektywy rozwoju*. W: *Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce: historia i współczesność*. Red. H. OLSZAR, B. WARZĄCHOWSKA. Katowice 2009, s. 103–110.
- JUREK A.: *Współpraca bibliotek kościelnych w przekazywaniu dubletów i druków zbędnych. Wykorzystanie nowoczesnych form zarządzania zbiorami*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2010, nr 1–2, s. 140–149.
- KOT D.: *Bibliotekarski Ruch Stowarzyszeniowy w okręgu katowickim 1937–1987*. Katowice 1992.
- KUBÓW S.: *Stowarzyszenia bibliotekarskie*. Wykład. <http://www.slideshare.net/mallin/stowarzyszenia-bibliotekarskie-presentation> [dostęp: 30.05.2016].
- KULIK M.: *Od Zakładu do Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej*. „Gazeta Uniwersytecka. Miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” 2005, wyd. specjalne. <http://gazeta.us.edu.pl/node/242851> [dostęp: 27.08.2016].
- KUNICKA M.: *Biblioteka się liczy. Konferencja Kierowników Polskich Bibliotek Prawniczych w Lublinie i Kazimierzu Dolnym (20–21.06.2013)*. http://biblioteka.prawo.uni.wroc.pl/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=31&Itemid=193 [dostęp: 15.05.2017].
- KYCLER M.: *Dziesięciolecie działalności edukacyjno-szkoleniowej Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Zarządzie Okręgu w Katowicach*. „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 2, s. 106–125.
- KYCLER M.: „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” (2009–2013). W: *Książka, biblioteka, informacja. Między podziałami a wspólnotą IV*. Red. J. DZIENIAKOWSKA, M. OLCZAK-KARDAS. Kielce 2015, s. 337–362.
- KYCLER M.: „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” w komunikacji bibliologicznej w latach 2009–2014. „Forum Bibliotek Medycznych” 2015, nr 1, s. 248–260.
- KYCLER M.: *Organizacja i działalność Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Zarządzie Okręgu w Katowicach. Kronika wydarzeń. Cz. 1: Lata 2004–2009*. „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 1, s. 114–141.
- KYCLER M.: *Organizacja i działalność Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Zarządzie Okręgu w Katowicach. Kronika wydarzeń. Cz. 2: Lata 2010–2014*. „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy” 2014, nr 2, s. 138–159.
- KYCLER M.: *Rozwój kwalifikacyjny kadry Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego w latach 1968–2007*. W: *Biblioteka otwarta. Wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego*. Red. M. KYCLER, D. PAWELEC. Katowice 2008, s. 23–29.
- MARCHISANO F.: *Biblioteki kościelne w misji Kościoła*. Tł. A. HOMAN. „Fides Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 1996, 1–2, s. 31–46.
- Ministerstwo Edukacji Narodowej o bibliotekach*. Warszawa 2000.
- MUC A.: *Elektroniczna Bibliografia Nauk Teologicznych jako źródło do badań historyczno-teologicznych*. „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” t. 109, 2018, s. 247–261.

- OLSZOWY E.: *Wymiana krajowa w Bibliotece teologicznej Uniwersytetu Śląskiego*. „Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne” t. 82, 2004, s. 177–186.
- OLSZOWY E.: *Wymiana zagraniczna w Bibliotece Teologicznej*. W: *Biblioteki kościelne i klasztorne w Polsce. Historia i współczesność*. Red. H. OLSZAR, B. WARZĄCHOWSKA. Katowice 2009, s. 132–142.
- Sprawozdanie z działalności Rady Wykonawczej Konferencji Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych za okres od listopada 2000 do września 2003 r.* http://kangur.uek.krakow.pl/kdbasp/wp-content/uploads/2013/10/sprawozdanie_2000_2003.pdf [dostęp: 27.08.2016].
- STASIAK P.: *Trzydziestoletnia działalność SBP na Śląsku*. Katowice 1967 (mps).
- Statut Federacji Bibliotek Kościelnych Fides*. Art. 6. „Fides Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2000, nr 1–2, s. 31–32.
- STEFANČZYK E.: *Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. 85 lat działalności – spojrzenie w przyszłość*. „Biuletyn EBIB” 2003, nr 4. <http://www.ebib.pl/2003/44/sbp.php> [dostęp: 30.05.2016].
- Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1917–1968. Zarys informacji*. Oprac. A. WRÓBLEWSKI. Warszawa 1968.
- Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Przeszłość i teraźniejszość 1917–2017*. Pod red. J. KONIECZNEJ. Warszawa 2017.
- SZAFRAŃSKI L.: *Aktywność młodych pracowników bibliotek w organizacjach zawodowych*. <http://www.sbp.pl/artukul/?cid=4181&prev+648> [dostęp: 30.05.2016].
- SZULC J.: *Automatyzacja Biblioteki Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach*. „Fides Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 1998, nr 1, s. 83–91.
- SZYMICZEK F.: *Okręg katowicki SBP (1937–1966)*. Katowice 1966 (mps).
- Uchwała nr 35 Rady Ministrów z 12 lutego 1971 r. w sprawie rozwoju informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej*. M.P. 1971, nr 14, poz. 1040.
- URBAN B.: *O działalności Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych przy Zarządzie Okręgu SBP w Katowicach*. „Bibliotekarz” 2006, nr 5, s. 21–23.
- URBAN B.: *Sekcja aktywnych bibliotekarzy na Górnym Śląsku*. „Biuletyn EBIB” 2005, nr 4 (65). <http://ebib.oss.wroc.pl/2005/65/urban.php> [dostęp: 22.06.2016].
- URBAN B.: *Sekcja Bibliotek Szkół Wyższych przy Zarządzie Okręgu w Katowicach*. „Przegląd Biblioteczny” 2005, nr 3, s. 407–408.
- WALUŚ J.: *Działalność fundacji Theological Book Network*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2012, nr 1, s. 116.
- WARZĄCHOWSKA B.: *Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES (Katowice)*. „Śląskie. Studia Historyczne Teologiczne” 2009, z. 1, s. 279–281.
- WARZĄCHOWSKA B.: *Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES w przeddzień jubileuszu 25-lecia*. „Bibliotheca Nostra” 2014, nr 2, s. 73–89.
- WARZĄCHOWSKA B.: *Półrocznik „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych”. Stan obecny i perspektywy rozwoju „Forum Bibliotek Medycznych”* 2015, nr 1, s. 281–296.
- WITCZAK J.: *25 lat komputeryzacji bibliotek kościelnych w Polsce – dorobek Federacji Fides*. „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” t. 106, 2016, s. 333–342.

WITCZAK J.: *Funkcjonowanie centralnego serwisu informacji katalogowej i bibliograficznej FIDES w 2011 roku*. „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych” 2012, nr 1 (34), s. 173–177.

WROCŁAWSKA M.: *Możliwości komputeryzacji bibliotek*. „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” t. 56, 1988, s. 147–156.

Założenia rozwoju Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego w latach 1972–1975. W: *Biuletyn Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego za rok 1972*. Red. J. RATAJEWSKI. Katowice 1973, s. 92–93.

ŻOŁĘDOWSKA-KRÓL B.: *Marketing biblioteczny*. W: *Bibliotekarstwo*. Red. A. TOKARSKA. Warszawa 2013, s. 640–651.

Streszczenie

Celem artykułu było przedstawienie udziału bibliotekarzy Uniwersytetu Śląskiego w działalności stowarzyszeń i organizacji zawodowych. Omówione zostały działania kolejnych dyrektorów BUŚ oraz pracowników na rzecz Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, w tym działalność edukacyjno-szkoleniowa i wydawnicza Sekcja Bibliotek Szkół Wyższych SBP przy ZO w Katowicach. Scharakteryzowano prace Konferencji Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich. Przybliżono także zaangażowanie pracowników bibliotek specjalistycznych w działalność Federacji Bibliotek Kościelnych Fides oraz korzyści płynące z udziału w spotkaniach Kierowników Polskich Bibliotek Prawniczych.

Słowa kluczowe:

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Sekcja Bibliotek Szkół Wyższych SBP przy ZO w Katowicach, Konferencja Dyrektorów Bibliotek Akademickich Szkół Polskich, Federacja Bibliotek Kościelnych Fides, współpraca Polskich Bibliotek Prawniczych, „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy”, „Fides. Biuletyn Bibliotek Kościelnych”, współpraca środowiskowa bibliotek, działalność szkoleniowa, działalność wydawnicza, podnoszenie kwalifikacji

